

Kringelfjords-Nytt

Nov-11

Nyheter och information
för dej som bor i
Kringelfjorden
— eller gästar

SÄRNA-IDRE
GRÖVELSJÖN

25:e årgången 1986 – 2011

Utkommer 2 gånger om året • Vinter- & Sommarnummer

VÄLKOMMEN TILL
VINTERLANDET 2011 / 12

www.kringelfjordens-stugby.se

Januaridag på Fjätervälstoppen

Foto: Tobbe Nilsson / Fjätervålen

Dina bästa konferenser/kickoffs har du framför dig!

- alltid spännande konferensmiljöer - "get together-program"- teambuilding

**NÄRA STOCKHOLM • GOTLAND • FJÄLLEN
UTLANDET: LISSABON • MADEIRA • SPANIEN**

www.bergodahl.se

- allt du behöver för lyckade konferenser/kickoffs

Slå mig gärna en signal på 08-20 76 74 så berättar jag
mer om vad vi kan göra för ditt företag

Hans Forsslund

*ski-doo & LYNX — Hallen Idre**

**Här säljer vi kvalite, komfort, säkerhet, gediget kunnande
och naturligtvis marknadens bästa skotrar!**

Vår goda service får du på köpet!

**FÖRSÄLJNING • SERVICE • KLÄDER • SKOR • HJÄLMAR m.m.
RESERVDELAR & KRINGUTRUSTNING**

Ski-doo & Lynx Hallen
Idre Industriområde (Mitt emot Jones EL)

Välkomna
Jan-Erik med personal

ÖPPETIDER: Vardagar november - april 09-17.00 • Tel. 0253 - 205 01 • www.idreskoter.com

Foto: Anders Dahlin
Grövelsjöns Fjällstation

Var så god! - Vinterlandet väntar!

Så go vänner, nu är det bara att ge sig ut och njuta av de vita vidderna, -och förstas av ett nytt nummer av Kringelfjords Nytt. Så hjärtligt välkomna till ännu en härlig vinter i Kringelfjorden och Särna, Idre, Grövelsjöfjällen.

Så har ännu en sommar passerat.

En dålig sommar säger en del, en hyfsat bra sommar säger andra. Själv säljar jag mig till den sista gruppen. Jag har varit ovanligt mycket ledig i sommar och tycker mig haft så bra väder man kan önska. Midsommarhelgen tillbringade vi i Stockholms ytterskärsgård med sol och 25 gradig värme, sedan bar det av till Gotland där temperaturen emellanåt tangerad 30 graders strecket. Sedan stod Kringelfjorden i tur. Här var vi till och från (Ja, lite blev man tvungen att jobba emellanåt också) fram till årstämman i september.

Första veckorna i juli bjöd även här uppe på värme, närmare 30° vissa dagar.

Sedan blev det en mera normal sommartemperatur och lite regnskurar. Inget regn som egentligen hindrade oss att göra fjällvandringar, fiska och sådant som vi vanligtvis gör om sommaren. Tråkigt var det naturligtvis att några av regnvädren prickade in Östomsjöns dag och Marknadsdagen i Särna. Vi brukar alltid cykla till Östomsjöns dag över skogen. Så blev det inte denna gång. Men i stället så cyklade vi över skogen till en onsdagsauktion på Idre. Något som blev en tuff tur då man lagt på ett par dm lösgrus på vägen mellan Kringelfjorden och Gammelsätersvägen. Den sträckan är ganska lång och vi fick långa stycken leda cyklarna. Dock sken solen och det var varmt och skönt. Fika med bad blev det också i Vegån.

Lämmelår

Det var många år sedan det var ett riktigt lämmelår. Men nu 2011 var det dags igen! - Det har varit gynnsamt

snötäcke två år i rad så att stammarna med lämlar och mössar har kunnat öka. I hundratals syntes fjälllämlarna inte bara på fjällslutningarna utan också långt ner i skogslandet. På vägarna var det visa sträckor rena massakern och för många rovdjur var det fest. Döda sorkar och lämlar låg bl.a. på stigarna runt i Kringelfjorden. I slutet på juli fick man stänga badet i Särna. Halten av Intestinala Enterokocker var mycket hög med mer än 500 enheter per 100 milliliter och vattnet bedömdes som otjänligt.

Enligt Naturvårdsverkets vägledning för strandbad går gränsen för otjänligt badvatten vid 300 intestinala enterokocker per 100 milliliter. Orsaken ansågs vara de drivor med döda lämlar och sorkar som drivit med strömmen in i badviken.

En rekommendation till dig som är stugägare kan vara att lägga rättgift uppe på vinden. Mössen tar sig lätt upp på de flesta vindar. De behöver i princip bara en kvadratcentimeters springa för att klämma sig in med risk för söndergnagda elledningarna som kan ge kortslutning. Förvarar ni saker på vinden kan även de bli gnagda på förutom att mösen smutsar ner. Vår tomte fick t.ex. en vinter näsan och en bit av en sko uppåten vilket lade lite sordin på julfirandet. (Tomten var inte glad).

Regn och högvatten bjöd hösten på.

I slutet av augusti kom de större regnen, och vattnet i älven steg. I september var vattenivån nästan i klass med vårfloden. Oktober kom med brittsommar och blev den varmaste oktober sedan 1800 talet.

Bärsäsongen var väl ganska normal.

Blåbär blev det rätt gott om i höst.

De var stora och lättplockade men väldigt smaklösa och faktiskt lite sura. Blev rejält besviken när första sylten kom på frukostgröten. Lingonen blev rikliga och smakrika även i år. Hjortronen lös med sin frävaro på de flesta myrar i skogslandet, men vi fick i alla fall ihop 5 liter under spontanplockning under ett par fjällvandringar. (Har alltid ett par trelitershinkar med lock med oss i ryggsäckarna på sensommarvandringarna.)

Svamp

Det vimlar av asp, björk och sand-sopp i Kringelfjorden. Tyvärr inget som vi är intresserade av. Det är som Sonja Spånberg på Foskdalsvallen brukar säga "kosvamp". (Något är det varit gott om stensopp dvs. Karljohan och då har vi gett oss ut och plocka).

Det fanns dock de som uppskattade "kosvampen". Tyska turister kom dragandes med bärkassar fulla med sopp! Birgitta, en bekant i stugbyn visade upp en korg stora fina gula kantareller. Det var första gången under alla år som jag sett kantareller här uppe. Fyndplatsen ville Birgitta dock hålla för sig själv.

Fiske

Gädda har jag slutat fiska sedan länge, men abborre har hamnat på matbordet åtskilliga gånger i sommar. Både i stekt och rökt form. Har man en riktig rök så är det bästa sättet att ta hand om småabborre.

Flugfisket uteblev nästan helt i år för min del då flera av mina favoritvattnen var avlysta för fiskevårdsinsatser. Däremot så har vi kunnat servera bäcköring ett antal gånger. Dessa otroligt vackra små fiskar som är precis lika goda som de är vackra.

Hänt i Kringelfjorden

Skogsgällring och parkplanering har kommit igång på allvar inom området. Skidspåren har upprustats. Problem med vattenläckor och trasiga reläer i pumpstation har det varit under sommaren, men mer om allt detta på föreningsidorna.

SPONSORER SOM MÖJLIGÖR UTGIVNING AV KRINGELFJORDS NYTT

Vi tackar alla nedanstående företag för hjälp med att hålla hög kvalitet och intressant läsning i vår tidning:

ABRIS Sjö & Snö	- Särna
Berg & Dahl	- Stockholm
Brötas	- Särna- Idre
Bygg & VVS-akuten	- Särna
Coop-konsum	- Särna- Idre
Elo Trading	- Särna
Emeretssons Gräv & Entr.	- Idre
Falks Räddningskår	- Särna- Idre
Fjärtvålens skidanläggning	- Särna
Fastighetsbyrån	- Mora
Grövelsjöns Fjällstation	- Grövelsjön
Harryssons Rörservice	- Idre
Håkas Häst & El	- Särna
Ica Idre Bua	- Idre
Idre Bygg & Järn	- Idre
Idre Data & Bygg	- Idre
Idrefjällens Sport	- Idre
Jones Elservice	- Idre
Kurvans tyg och kläder	- Idre
Shell	- Idre
Riksmäklarn	-Mora
Särnaffärn	- Särna
Skidoo- & Lynxhallen	- Idre
Stråkens El	- Idre
Walls Åkeri	- Särna

NYHETSKÄLLOR:

Källorna för nyhetsartiklarna i denna tidning kommer till stor del från Falu Kuriren.

(Någon från Dala Demokraten).

Artiklarna är omskrivna av upphovsmannarättsliga skäl, men själva nyhetsinnehållet är korrekt återgivet.

Vill du läsa hela tidningen i fyrfärg?

Gå in och hämta hem tidningen på hemsidan som pdf.

En trevlig vintersäsong önskar:

Hans Forsslund och Kringelfjordens Samfällighetsförening

KRINGELFJORDEN NYTT Redaktör och ansvarig utgivare:

Materialadress:
Hans Forsslund
Kringelfjordens Samfällighetsför.
Klockvägen 4
135 55 Tyresö.
Telefon: 070-683 78 44
Fax: 08-24 33 14
E-post: hans@bergodahl.com
www.kringelfjordens-stugby.se

NYTT FRÅN BACKE

- och anläggning

Grövelsjöns Fjällstation

www.svenskaturistforeningen.se/grovelsjon

Fjällstationen med Salsfjället i fonden

Foto: Anders Dahlin

Grövelsjöns fjällstation ligger 816 meter över havet på Långfjällets sluttning. Mittals med leder och spår gör området tryggt och lättillgängligt. Från restaurangens panoramafönster ser du ut över gränssfjällen mot Norge. Den säregna naturen har inneburit att flera naturreservat och nationalparker bildats både på norska och svenska sidan om gränsen. Grövelsjöns fjällstation är en av STF:s allra populäraste.

Grövelsjöns Fjällstation fyller 75 år 2012. Firandet inleds på Nyårsafton

Linné var tidigt ute

Grövelsjön är sedan gammalt ett välkänt resmål inom den svenska fjällvärlden.

Redan sommaren 1734 passerade Carl von Linné Grövelsjön under sin Dalaresa. Han uttryckte då:

"Om någonstades i världen ges ett härligt prospect har man visserligen detta i fjällen."

Från hästryggen observerar han de parallella linjerna på sluttningarna ner mot Grövelsjön och tolkar dem som strandlinjer – för första gången i Sverige.

STF som bildades 1885 ger 1894 ut sin första resehandbok, som bl a ger en beskrivning av hur man färdas i Gröfveldalen.

De första turisterna

De första turisterna kom sedan till bygden redan i början på 1900-talet. I de små fjällgårdarna tog man emot gäster på helpension. Boendet var primitivt, men gästfriheten stor. Här lades grunden för ett professionellt förhållningssätt till turister. Serviceanda, varsam expansion och uthållighet har varit ledstjärnor i bygdens turismutveckling. Det var väl egentligen vad vi idag kallar ekoturism.

Turiststationsplaner

1929 "utforskar" STF-medlemmar Grövelsjö-området och 1932 beslutar STF sig för att ge bidrag till vägen Storsåtern – Grövelsjön.

Så småningom börjar STF arrangera skidresor till Grövelsjön och 1934

föreslår Dalarnas turistförening att STF skall låta uppföra en turiststation i norra Dalarna och erbjuder sig att göra en insamling för ändamålet.

STFs ordförande och sekreterare studerar området och sänder året efter Gunnar Lindgren för närmare besiktning. Vid sitt första besök i området utbrast han lyriskt: "Ett jungfruligt område. Det blev kärlek vid första ögonkastet".

1936 fick STF bidrag och lån av GDG och löfte om bidrag från länet. Dalarnas turistförening köpte in ett markområde av Jakob Jakobsson och överlämnade det som gåva till STF. Arkitekt John Åkerlund gör ritningarna för en turiststation och grundarbetena påbörjas.

Långfjällets Turiststation

Egentligen var anläggningen tänkt att kallas Långfjällets Turiststation. Det blev Grövelsjöns Turiststation som sedan övergick i dagens Grövelsjöns Fjällstation. Ambitionen var att uppföra en modern sportig anläggning som även tog till vara traditionerna.

En blivande legendar flyttar till Grövelsjön

I maj 1937 flyttar Gunnar Lindgren med familj till Grövelsjön.

Han tjänstgör först som kontrollant för bygget och sedan som föreståndare. Den 12 december invigs Grövelsjöns Turiststation av STF:s ordförande Arthur Lindhagen. Den har 50 gästbäddar och belysning genom fotogenlampor och stearinljus. Anläggningskostnaden inklusive inventarier uppgick till 125 000 kronor, varav ca 1/3 lämnats som bidrag till STF.

För liten – från början

Redan från början insåg man att fjällstationen hade för få bäddar och 1938-39 när vägen förlängdes till turiststationen byggdes nya dubbelhytter och tvåbäddsrum till så att stationen fick 64 gästbäddar.

Föreståndarbostad tillkom också liksom nytt sällskapsrum med takdekoration av konstnären Jerk Werkmäster.

Den första färdledarkursen i Grövelsjön går av stapeln 1942.

Den blir sedan ett återkommande arrangemang ända in på –80-talet. Krigsåren blev problematiska med ransonering och inkallelser men verksamheten fortgick trots allt.

Moderna tider

1948 kunde man ställa undan fotogenlamporna. Då installerades elektricitet som levererades från ett norskt kraftverk. Nu fick man effektivare belysning, värme och kylmöjligheter.

Gunnar Lindgren

Foto: STF

Turistföreningen utvecklade bl a i Grövelsjön kontakterna med sin norska motsvarighet, Den Norske Turistforening. 1950 gjorde styrelseledamöter från STF och DNT en gemensam vandring Svukuriset – Grövelsjön längs Linnés färdväg från 1734 och på Grövelsjöns Turiststation förnyade man en överenskommelse om samarbete och medlemskortens ömsesidiga giltighet.

Den gäller fortfarande vilket gör att medlemmar i respektive förening erhåller medlemsrabatt både på svenska och norska anläggningar.

Utbyggnad, utveckling, utbyggnad.

Femtioalet blev ett decennium med intensivt byggande och utveckling. 1951 blev Grövelsjön meteorologisk station.

Året därpå installerades oljeeldning och 1955 byggdes matsalen ut. I våningen därunder blev plats för bordtennisrum.

Nästa år var det dags igen

Den här gången uppfördes ny ekonomi- och personalavdelning och 1957 utökades anläggningen med en gästrumsavdelning i betong och tegel. Totalt fanns nu 87 gästbäddar på fjällstationen.

Forts. sid. 6

Välkommen till Norra Dalarnas ledande fastighetsmäklare

Största utbudet av fjällstugor,
villor, bostadsrätter och tomter.

Välkommen till vårt kontor i IDRE

Funderar du på att sälja,
erbjuder vi bl.a:

- Kostnadsfri värdering
- Utställning och presentation av våra försäljningsobjekt på vårt kontor vid Swedbank Idre och på Idre Fjäll.
- Internetpresentation
- Snabb visningsservice
- Bud-on-line för bästa pris
- Trygghetsförsäkring mot dolda fel
- Miljöcertifiering enl ISO 14001

Swedbank

Fastighetsbyrå

fastighetsbyran.se

0253-201 80

fastighetsbyran.se/idre

1958 startades Grövelsjöns skid-skola med 22 deltagare och den utvidgade stationen invigdes i juni samma år av STF:s ordförande Knut Ewerlöf.

1964, efter nästan 30 år i Grövelsjön, gick värdeparet Thyra och Gunnar Lindgren som varit med sen starten 1935 i pension. Efter dem följde i rask takt tre nya värddpar under 70-talet.

Fjällstuga vid Storrödtjärn

Början på 70-talet var avslutningen av en lång utbyggnadsperiod av stug- och ledssystemen i hela fjällkedjan. En av de stugor som tillkom under denna tid var fjällstugan vid Storrödtjärn ca 22 km nordost om fjällstationen.

Den uppfördes 1972 och medgav förbättrade möjligheter för färder norrut mot Härjedalens och Jämtlands leder och stugor.

Mera byggen

1975 var det återigen dags att bygga ut fjällstationen och man fick hålla sommarstängt detta år för att kunna genomföra ombyggnadsarbetena. Året därefter, den 7 februari, var det återinvigning med bl a landshövding Bengt Olsson. Totalt fanns nu 110 gäst-bäddar, varav 20 bäddar i ett nytt annex, Grövlan.

Ett nytt föreståndarpar, Maja-Lisa och Sven-Olof Hedeving, trädde till 1977. De var kvar till 1984. Under detta år byggdes det nuvarande personalhuset och en jordvärmeanläggning installerades.

Ny reception och butik tillkom också och de gamla personalbostäderna i huvudbyggnaden renoverades och blev gästrum. Därmed fick fjällstationen ca 150 bäddar.

Närbutik, sportbutik, uthyrning, bastu och Spa

Efter ett kortare mellanspel av ytterligare ett värddpar blev Charlie och Barbara Ekberg föreståndare 1986. Under perioden 1986 och till nutid har servicen utökats med bl a större butik och uthyrning samt med Spa och större bastuavdelning. Dessutom har restaurangen utökats med en tillbyggnad kallad Idyllen.

När restaurangen renoverades sneglade man på hur den ursprungliga matsalen såg ut en gång i tiden. Möblerna har tillverkats i samarbete med Leif Wikner konsthandverk i Persåsen och gardinerna har designats med mönster och färger hämtade från naturen utanför fönstren.

Miljöanpassning är ledstjärnan

Sedan 1992 har fjällstationen aktivt arbetat för att minska sin belastning på miljön och därmed bidra till hållbar turism. Genom olika certifieringar, KRAV-certifierad restaurang år 1996, Svanenmärkt hotell år 2000 och ekoturismmärkningen Naturens Bästa år 2002, har fjällstationen blivit en unik anläggning ur miljöperspektiv.

Som det ser ut idag har fjällstationen uppnått sin ideala storlek

Detta med tanke på gästernas trivsel och personalens möjlighet att ge personlig service skall vara optimal. Självklart kommer det bli små ingrepp på fjällstationen även i framtiden, med då kommer det att vara för att kunna ge ökad service och mindre miljöpåverkan.

Ledande anläggning

Under årens lopp har STF:s fjällstation hela tiden varit den ledande anläggningen i området men flera

andra små anläggningar har också byggts. Några mindre stugbyar finns också. Sammanlagt finns i dag 3000 bäddar i stugor, hotell och pensionat.

På den norska sidan finns DNT:s fjällstation Svukuriset.

I norra änden på Grövelsjön ligger den lilla fjällbyn Sylen, där Ryvang gård är ett fint exempel på hur ett fjälljordbruk har anpassats till turism på ett miljövänligt sätt. I övrigt är det norska utbudet begränsat till ett mindre hotell, Femund Fjellstue, i byn Elgå och ett litet antal privatägda hyttor.

Foto: H. Forslund

Femund Fjellstue

Ligger vackert mellan höga fjäll och Norges näst största sjö, Femunden, till vars östra strand den svenska riksgården en gång gick. Mysigt boende och perfekt för en fjällfika med waffler

Foto: DNT

Svukuriset lilla fjällstation.

Skall du övernatta, eller önskar äta gör du klokt i att ringa först. Både bäddar och servicen är begränsad.

I nästa sommarnummer kommer jag att berätta mer om Svukuriset och vår tur dit. Svukuriset kan nås både till fots och per cykel - om man har lite flås. / Hans

Fjällstugan vid Storrödtjärn
Foto: STF

BRÖTAS AB

Hjälper dej - med allt inom: Bygg, snickeri och grundarbeten

NYHET

Nu säljer vi även kapad klaven ved. Löst, storsäck eller småsäck. Fraktfritt från 5 kubik.

Kontakta oss på tel: 070-684 54 50 Mvh. Dan Spånberg

Brötas AB • Domänslingan 2 • 790 90 Särna

På tur i Grövelsjöfjällen

Foto: Anders Dahlin / Grövelsjöns Fjällstation

Grövelsjöfjällen - vårt områdes mest högalpina del.

Massor av toppar på över 1200 m på den norska sidan av sjön och vid klart väder "bystar" Drottningen (Rendalsölen) upp sig med sina tre mäktiga toppar, varav den högsta sträcker sig hela 1755 m mot himlapällen. Här ligger topparna tätt med härliga smala dalar emellan. Ett perfekt område för toppbestigningar och med rolig utförsäkning på tillbakavägen ner mot Grövelsjön.

Även på den Svenska sidan sjön bjuds det på fina toppar. Bl.a. Dalarnas högsta fjäll, Storvätteshägna 1204 möh. Ett märkligt fjäll med en sjö, "Santessonstjärnen" och en rengårda runt toppen.

OSTBACKARNA
Foto: Idre Fjäll

Idre Fjäll

www.idrefjall.se
NYHETER PÅ IDRE FJÄLL

Ny skidskolegrupp för småbarn och föräldrar

Idre Fjälls skidskola startar till vintern en ny skidskolegrupp där små barn på 3 år tillsammans med sina föräldrar får lära sig grunderna i skidåkning. Mamma och pappa lär sig hur man får en bra första upplevelse i skidbacken med tips från utbildade skidlärare.

Ny asiatisk restaurang

Till vintern öppnar den nya restaurangen Café Asien på Idre Fjäll. Det blir mat från olika delar av Asien i en ny miljö i centrumhuset.

Intersport Park

En av vinterns fetaste nyheter kommer till när Intersport tillsammans med Idre Fjäll gör en park makeover. Det blir nya hopp, längre räcken och full fart i Intersport Park.

Ski in/ride out

Med Sveriges högst belägna stall är det populärt att hänga med Östen ut på ridturer från Idre Fjäll. Till vintern börjar Östen med ski in/ride out. Det innebär att du åker slalomskidor ända fram till stallet och rider direkt ut. Skor lånar du i stallet.

Skidskattjakt

Hela familjen är välkommen på skattjakt runt fjället med skidor under fötterna. Ni tar er runt i alla väderstreck och svarar på rebusar och frågor för att hitta till skatten.

Skicrossbana

Till vintern kan du utmana dina vänner och familj i en helt ny skicrossbana full av hopp och velodromer.

Intersport Square Park

På torget omgärdat av restauranger, reception och butiker kommer det till vintern byggas ett railset med boxar, rails och annat kul för alla som inte

tröttnat trots att backen har stängt för dagen.

Nytt skidområde på Ostsidan

Nu till vintersäsongen 2011/2012 kommer ett ombyggt skidområde stå klart på Idre Fjälls ostsida när en knapplift och kopplingsbar 6-stolslift byggs. Den nya 6-stolsliften kommer att ta skidåkarna snabbare och bekvämare upp till toppen än tidigare. Samtidigt skapas det roligare och bättre skidåkning anpassad efter dagens skidutrustning genom att dalstationen i Ost flyttas till en ny plats längre ner och mer i fallinjen.

- Att kontinuerligt utveckla den alpina skidåkning på Idre Fjäll är jätteviktigt eftersom det är den absolut största reseanledningen, säger Joacim Johansson, vd på Idre Fjäll.

Toppstuga med över 200 restaurangplatser

Samtidigt som skidåkning utvecklas byggs även en topprestaurang med över 200 restaurangplatser på toppen av Idre Fjäll. - Restaurangen har redan fått förfrågningar på att ta emot bröllopsällskap så vi märker att den är efterlängtat, säger Joacim. Hela projektet är en investering på totalt 90 miljoner kronor. Om allt går som planerat så kommer att stå klart till säsongstarten.

ASKE i barnbacken. Foto: Idre Fjäll

Fjätervålen

www.fjatervalen.se

NYHETER I FJÄTERVÅLEN Effektivare snökanonsystem och bättre belysning i backen

Fjätervålens nyheter för vintersäsongen 2011-2012 är att man gjort en miljoninvestering i effektivare

Lunch i backen Foto: Fjätervålen

snökanonsystem och bättre belysning i backen. Detta innebär att man snabbare kan spruta snö de dagar det är möjligt och därför erbjuda ett bättre underlag till säsongstarten i Lucia.

Belysningen gör att man kan erbjuda tävlings- och träningsmöjligheter till klubbar på kvällstid för att öka utnyttjandet av backen.

Nytt Fjällhotell

Till nästa säsong december 2012 beräknas ett nytt Fjällhotell stå klart. Det ska ha 40 rum och 160 bäddar och vara beläget nedan parkeringen till höger om infarten. Detta kommer naturligtvis att bli ett riktigt bra tillskott till boendet och göra det så mycket enklare att bo för läger och träningsverksamhet och även för

familjer som vill ha en bekvämare fjällsemester. Vårdshuset kommer då att fungera som hotellrestaurang och hålla öppet från morgon till kväll.

Idrepasset gäller även i vinter

Köp områdeskortet "Idrepasset"-så får du ytterligare 41 nedfarter på grannanläggningen Idre Fjäll.

STRÅKENS EL AB
TEL. 0253-202 65
FAX. 0253-202 99
MOB. 070-338 15 28
IDRE

Utför allt i EL

**Vi säljer även
Cylinda vitvaror**

Begär gärna offert/broschyrer

STRÅKENS EL AB

!! SNABB SERVICE !!
LARS-ÅKE: 070-338 15 28

8 — Kringelfjords — Nytt Särnaheden, en vinter för länge sedan...

För ca 10 år sedan kom jag över ett par lösa sidor från en bok som handlade om livet på Särnaheden en vinter runt förra sekelskiftet. Jag tyckte att det verkade jättespännande att få veta mer om livet förr i vår grannby Särnaheden, en by som jag vistats så mycket i under åren. Jag lyckades tyvärr aldrig spåra boksidornas ursprung den gången.

I våras fick jag tips av en bekant att försöka få hjälp via Dalarnas Museum. Jo där viste man besked. Boken var "På skidor" Skid- och friluftsförbundet årskrift från 1947. Tyvärr hade man inte boken men tipsade att jag skulle börja att kolla med alla bokantikvariat på nätet. Efter ihärdiga förfrågningar via e-post fick jag napp. Ett antikvariat hade faktiskt en bok. Jag beställde den, och när den kom så såg jag till min förvåning att det var en helt oläst bok! Det låg till och med ett löst brevkort i boken där man kunde rekvirera lotter från Skid- och friluftsförbundets lotteri 1946-47 "till fromma för skididrotten och friluftslivet i övrigt".

Högsta vinsten utgjordes av 40.000 kr i Sv. Statens 1945 års premieobligationer. Bland övriga vinster märkas Volvobil, sportstugemöblemang, kanoter, radioapparater, dam- och herrcyklar, presentkort å fjällvistelse i Sälen, Storlien eller Riksgränsen, extra prima skidor, och sportutrustningar av olika slag. Vidare hemslöjds- och slöjdalster av svensk tillverkning eller presentkort gällande i ett flertal affärer över hela landet.

Man häpnar! Vilka tävlingspriser! och det här var 1947. Rena Bingo lottotakter!

Vi vädja härmed till Skid- och Friluftsförbundets alla medlemmar och vänner att vara styrelsen behjälplig sälja lotter i

SKID- OCH FRILUFTSFRÄMJANDETS LOTTERI 1946-47

LOTTPRIS KR. **2:10**

Lottförsäljning genom bokhandlare, sport- och cigarraffärer m. fl. 15 december 1946—28 februari 1947.

Av lotterna hoppas styrelsen, att större delen kan säljas genom medlemmarnas försorg. Vi vädja därför varmt till varje medlem att försöka sälja minst 10 lotter.

Vinterliv i Särnaheden, en fjällby i västerdalarna.

Bilder och anteckningar från Heden i Särna av Ragnar Jirnow.

På en höjdsträckning ovanför Hedefjorden drömmar i dag Hedens by fram sin vinterliga tillvaro. Solen glittrar över de vita fälten, där snön ligger meterdjup, medan man samtidigt i stockholmstrakten knappt har en snösmula. Långt i fjärran lyfter Städjan sin glimrande vita ås.

Allt i byn andas djupaste frid, ty julafon är förbi och nyåret ännu inte kommet. Karlarna sitter mest

hemma och tar igen sig efter veckors slit i skogen, eller tittar de in till varandra och diskuterar vad sig i byn och riket tilldragit. Det har fallit riktigt med snö redan till jul, vilket nog är bra i och för sig, men marken är ofrusen under och snön behöver packas bättre; bäckarna har ännu inte frusit, varför det är svårt att ta sig fram med häst och timmerkalkar och man måste släpa lasset som en plog genom snön. En och annan är dock i rörelse. Framför det gamla stallet i Trågården står Trå-Erik, hemmansägaren själv, och ryktar sina kampar. Det är inte längre de gamla småväxta norska hästarna med ståndman utan mera nymodiga,

Bild 1. Trågården i snö

tunga består med ardennerblod i ådrorna. Och i granngården sticker gamla Tysk-Kersti in i lagårn med björkris till getter och får. Ångan står som en sky ut ur lagårnsdörren, när hon tar sig in med sitt fång, och utanför dörren ligger det redan avnagda riset, get gnaget, och väntar på nästa valborgsmässbrasa.

Är det en riktigt gammaldags lagård, finns det en öppen eldstad i ett hörn, och det tycker man nog kan behövas, eftersom Särna hör till vårt lands kallaste trakter. Fordom fanns i ett sådant fåhus liksom en bred väldig hylla tvärs över dess borte hällt, dit man tog sig upp på en trappa. På dess sidor fanns det kättar för får och getter och mellan dem stod en säng, där flickorna i gården låg.

Det kallades för att *ligga på jälln* och där tog flickorna emot sina friare. Nu är den gamla seden för länge sedan försvunnen och ihågkommes ännu blott av de äldsta i socknen. Inne i lagårn ger Kersti också de kulliga vita korna några hötappar, och dessutom får de en lag av varmt vatten och renlav, *sörpa*, ur *lortbyttan*. Utan den maten trivs ingen riktig fjällko. Utkomna betraktar vi den gamla logen, på vilken timret genom sol och regn, kåda och vindar i förening fått den ålderns patina, som man särskilt ser i övre Dalarna. Timret har sin naturliga rundning, och en timringens konstnär har här svängt sin bila. Så går vi in i köket, där mor står vid den högmoderna spisen och kärnar i den gamla smörkärnan.

Forts. sid.10

HÅKAS HÄST&EL

NÄR DET GÄLLER!

- Nyinstallationer
- Reparationer
- Service
- Besiktning

Utnyttja ROT-avdraget!

Kontakta mig gärna för kostnadsförslag

Anders Johnson

Starrbacksv. 14 • 790 90 SÄRNA
Telefon: 0253 - 106 31 • Mobil: 070-622 62 38.

hakas_hast_el@msn.com

Välkommen till den vänliga butiken

Bra råvaror till bra pris är
kockens bästa recept!

ÖPPETTIDER
MÅN - FRE
09.00 - 19.00
LÖRDAG
09.00 - 18.00
SÖNDAG & HELGDAG
12.00 - 18.00

Här hittar du

Stor sortering på LIVS & HUSGERÅD
CHARKAVDELNING med grillat
Egen UTTAGSAUTOMAT
SMÖRGÅSTÅRTOR på beställning
LOKALA VILT och GETprodukter
Eget BUTIKSBAGERI med CAFÉ
TÅRTOR på beställning
SNITTBLOMMOR & KRUKVÄXTER

Vi är ombud för

Välkomna önskar Mikael och Marie med personal
www.ica.se/idrebua Vi finns även på Facebook

IDRE BUA Tel: 0253-200 03

ICA IDRE BUA

hjälp dig även att lyckas i köket.
Fräscha frukt, kött och grönsaksdiskar är en självklarhet hos oss!

ICA
Supermarket
Idre Bua

Bild 2. I lagårn

Men nu är det dags att spänna på skidorna,

och sedan bär det ut ur byn och in i skogen fram under snötyngda granar och över vida myrar. Efter en halvmil ljusnar det mellan stammarna vid fåbodvallen, och vi skidar in mellan de övergivna stugorna. Vi tar en bild av en låg stuga byggd av väldiga furor och ställd med gaveln mot en mjölk

bod, en utomordentligt ålderdomlig husgruppering.

Nästa dag hämtar Östensson och hans pojkar hem hö från Stålmyren, en äng på andra sidan Hedefjorden. Som isen inte bär häst och fordon, sker transporten på urgammalt sätt på skidkälke. I skogsbrynet finner man den översnöade vinterhässjan.

TV-tittare i Kringelfjorden

Vi har tidigare gått ut med info om kringelfjordens vanskliga läge för att få in TV4 med vanlig TV-antenn.

Nu finns två bra parabolkampanjer från Viasat där bl.a. 4:an ingår:

Kampanjepriser

VIASAT underhållning 14 kanaler:

•Satelitmottagare •Parabolskål •Installation.

Startavgift 695 kr, Månadsavgift 129 kr/mån.

(första halvåret ingår i startavgift).

Månadsavg. 129 kr/mån • Kortavg. 299 kr/halvår

VIASAT SPECIAL, 6 kanaler:

SVT 1 • SVT 2 • SVT 24 • Barn- & Kunskapskanalen

TV4 • TV6 • Satelitmottagare •Parabolskål •Installation

Monterat och klart 3.295 kr.

Kvartalsavgift 169:-

Ring mig gärna så hjälper jag dig med bästa lösningen för bästa bild- och mottagning utifrån husets läge. Hälsningar Leif

14 TV-kanaler				
FILM	UNDERHÅLLNING	DOKUMENTÄR/NYHETER	BARN	
Fullständig Antenn & Parabolservice				
Särnavägen 22 • 070-333 61 55				

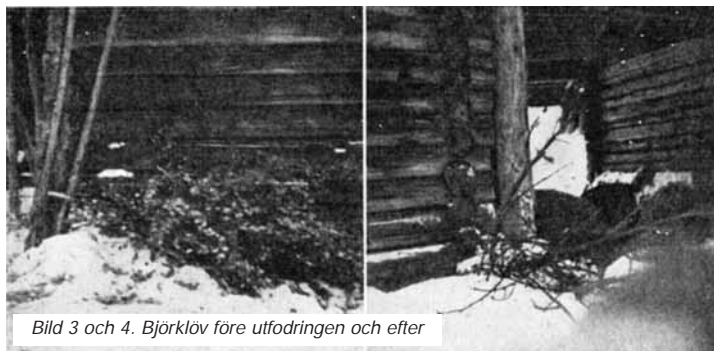

Bild 3 och 4. Björklöv före utfodringen och efter

Höet lastas på släden och bindes fast vid denna på ett konstfullt sätt medelst en stång och ett rep. Sen bär det i väg över isen, täckt av ett tunt snötäcke. Framtill drar far i dragsele, så att man nästan tycker sig se, hur musklerna sväller, och bakom går pojkarna och skjuter på. Och omkring oss den väldiga naturen, där vår lilla expedition försvinner i snömolnen, som en pinande nordan omvärver oss i. Men framåt går det. Vi dyker in bak en skyddande udde och pustar ut.

Där uppe på krönet ligger den gamla gården och hälsar oss välkomna åter.

och den ena kvällen efter den andra sitter vi och resonerar om tider som flytt. Han håller själv styvt på gammal tradition, och mångt gammal redskap nyttjar han ännu eller vårdar det omsorgsfullt i sin hundraåriga bod.

Jag ser honom sätta på sig de ovala trygorna, med vilka han, trots att snön ligger meterdjup och lös som bomull, utan svårighet tar sig fram ovanpå snön. Dessa användes förr särskilt vid gården i stället för snöskovel, vilket låter egendomligt.

I stället för att skotta undan snön, vilket endast åstadkom djupa diken

Bild 5. Smöret kärnas. Bild 6. Vinterhässja

På kvällen tar jag sparken och uppsöker min 73-åriga vän Busk Jonas Jönsson efter en stig som slingrar fram mellan höga snövallar till en utkant av byn, där hans lilla välvärdade stuga ligger i skogsbrynet med julkärven på sin stång och ett matbord med godbitar till talgoxarna. Busk Jonas är socknens orakel, när det gäller bygdens historia under de sista hundra åren, och inte nog med att han känner till gårdarnas och släkternas historia, han är också ett stycke vetenskapsman, som systematiskt och exakt söker ordna spridda uppgifter om gångna tider till en helhetsbild. När han så i mig finner en själsfrände, lossas hans tungas band,

genom snömassorna som snabbt yrde igen, trampade man med trygorna vägar genom snön; även på myrängarna trampade man till snön, när man hämtade hem höet från vinterhässjorna. Ofta hade både häst och karl trygor när snön låg djup efter vägarna. Folktrygorna var antingen ovala, gjorda av granbågar med flätning av vidjor inuti ovalen eller också stegeformiga. Stegetypen är gjord av två svagt bågböjda spjälor med fyra intappade tvärsllår. Stegen är inte så bärkraftig som den ovala typen, men i töväder är den bättre, ty snön klabbar mindre vid. Hästrygorna av kraftigt brädvirke fästes under hovarna.

Bild 7 och 8. Över Hedfjorden med skidkälke lastad med hö.

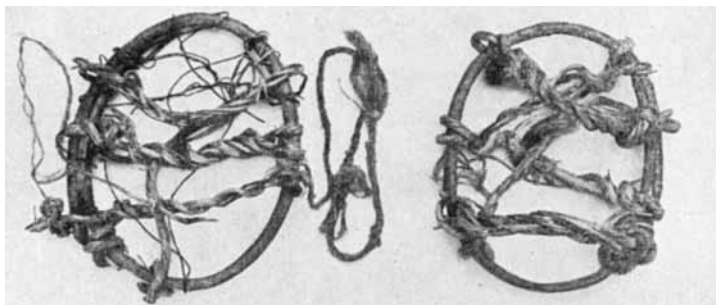

Bild 9. Trygor flätade av vidjor

Bild 10. Busk Jonas spänner på sig trygorna..
Bild 11. Veden bäres i stegformig mes med tre tvärsålar.

På bild 11 bär Busk Jonas ved i sin *bakmes*, en stegformad träställning med tre tvärsålar och två fässlar över axlarna.

På den nästa bild bär en kvinna hö från ladan i en mes. Dess långsgående sidspjälor äro ej parallella utan närma sig varandra uppåt - en ej ovanlig variation - och till mesen är fogad en bäge för att lättare kunna spänna fast börden.

Till de besvärligaste uppgifterna i denna by hörde vattenhämtningen, eftersom de gamla gårdarna oftast hade långt till källan. På bild 13 *skottar* Busk Jonas tillsammans med sin fryntliga gumma vatten på en enmed, ett *skotteski* kallas den. Han är just på väg till brunnen, där *brunnsösan*, ett laggkärl med genomstucken stake, väntar på att sänkas ned i det djupa, mellan svallisar liggande vattenhållet.

Att Busk Jonas som gammal Särna-karl är en framstående kännare av skidor och deras användning säger sig självt.

Han har ett par praktiga lättglidande telemarksskidor av björk. Dem köpte han av en norrman från Trysil omkring 1910 för fem kronor. De är *81/2 fot långa, har en smal, grund ränna under och tvär bakända men saknar *steg*, d. v. s. fjädring, vid fotstegget. Det lösa bindslet gör, att man kan sätta klacken i marken i uppførsbackar, en viktig sak i den backiga terrängen i dessa trakter och absolut nödvändig, om man vill draga skidkälken efter sig.

Hos skidmakaren Krång Jon Johansson finner jag ett par likadana skidor, som han tillverkat själv 1939 av torrfuru, *torrak*. Virket är starkt kådhaltigt. Det är kådan, som ger styrkan både åt den *tannar* (tjur), som utnyttjades i den gamla vänsterskidan, och åt *torrraken*, påstår Krång Jon. Skidämnet brukade man för övrigt före bearbetningen sticka ned i en källa, för att det skulle hålla sig mjukt och inte torka eller spricka sönder.

Krång Jons skidor är mycket lätta, 8 fot långa, jämntunga och har en rits efter översidans kant gjord med en syl. Bredden är 8 cm hela vägen. Sådana skidor bör vara så avvägda, säger Krång Jon, att när man med foten lyfter skidan denna bör hålla sig efter hälen. *Jelen*, rännan under, gör-

de Krång Jon med en av honom själv i skogskojan med täljkniven tillskuren *jelhtyvel*.

Till telemarksskidorna hörde en eller två stavar. När denna skidtyp på 1890-talet började vinna spridning, utrustade man den i Särna med steg liksom den gamla vänsterskidan i det oliklånga paret.

* 1 fot = 30,48 centimeter

Forts. Sid 12

Bild 12. Hösäck bäres i stegmes med bäge.

Sälja ditt fritidshus?

VÄLKOMMEN
ATT BOKA TID FÖR
FRI VÄRDERING
OCH RÅDGIVNING!

Riks
MÄKLAREN

Forts..Särnaheden...

Bild 13 (t.v. Busk Jonas drar vattenmeden och mor Elin skjuter på. I förgrunden källan med brunnsösan. Bild 14 (t.h.) Busk Jonas står efter 30 år återigen på oliklånga skidor. I handen staven från 1778. Skidorna resp. 268 och 312 cm långa.

Under 90-talet och fram till 1910 åkte Busk Jonas på ett par 10 fot långa skidor av tannar med rännen under.

Egentligen var denna typ, som torde ha varit ganska spridd under dessa årtionden, endast en dubbling av den gamla oliklånga skidtypens vänsterskida. Det sägs att typen införts av transtrandskarlar på 1890-talet. Den var lämplig, när man hade brättnot och marken var jämn.

Förut åkte alla här uppe, män och kvinnor, barn och vuxna, på fädernas urgamla sätt med *skid* och *andur*. En och annan nyttjade denna typ in på 1900-talet. Busk Jonas oliklånga skidor är för länge sedan försvunna, men han demonstrerar tekniken på ett par som lånats ur det lilla museet i Särna Gamla kyrka (bild 14). Han håller staven med båda händerna och stöter den i marken på vänstra sidan. Under åkningen glider han fram på vänsterskidan, medan han sparkar sig fram med den en fot kortare, skinnklädda högerskidan, andurn.

Det var förträffliga skidor i den backiga terrängen här och givet överlägsna den liklånga typen, när man ville dra den tungt lastade skidkälken efter sig upp för en brant stigning. För den uppgiften höll sig också den gamla skidtypen långst. I en backe steg man tungt på andurn, varvid håren på undersidan reste sig och stretade emot. I utförsbackar lade sig håren slätt och hindrade ej glidet. Skidet var smalt och stegu, d. v. s. fjädrande. Spannhöjden var synnerligen hög, omkring 8 cm, men steg ibland till 2 dm. I oländig mark var däremot det långa skidet besvärligt, likaså ville det gärna bli skevt. Särskilt bekymmersamt var det, när skidet blev krokigt inåt. I tö var det däremot att föredra framför björkskidor; det klabbade inte gärna vid. På jämn mark gick det nog ungefär lika fort på den gamla skidtypen som på den nya liklånga.

Staven, som Busk Jonas håller i handen, har han ärvt från sina fäder.

Det är en verklig dyrgrip med det

respektingivande årtalet 1778 inristat. Tänk om den staven kunde berättas sina öden från björnjakter och het-sandet efter vildren och älg på vårska-ren i gångna dagar! Upp till är den tillskapad som en platt liten spade av 12 cm:s längd, brukad att skrapa fotsteg fritt från is med. Under spaden är ett hål med en remögla för handen. Nertill sitter stavtrygen av bockhorn, som först mjukats upp i varmt vatten och därefter skurits till en remsa med täljkniven, varefter man bockat hornet till en ring. För att denna ej skall glida, hålles den i läge runt staven med en ringlad rem. Nedtill omges spetsen med en hemsmidd holk, som löper ut i en spets, *stavsnudden*.

Att staven hållit över 150 år beror på virket, björkjare - så kallas den hårda kant eller valk, som uppstår längs ett sår i björkstammar. Det hårda träslaget var väl behövt, eftersom man brukade bromsa i backar, *skarra* med staven, genom att hålla denna mellan benen och rida.

För har även förekommit stavar, som upptill slutat i en skopa, så att man därmed kunde hämta upp vatten ur en bäck e. d.

En annan gammal skidstav hos Busk Jonas är enklare. *Klingan*, som trissan kallas, är av masur, och en spik hindrar den att glida ned.

Skidet gjordes helst av tjurtall. Grantjurn är mera kvistig och undveks därför. Tjur eller som den gamla termen här uppe lydde, tannar, uppstår på utsidan av bågen på krokväxta barrträd. Att finna lämpligt skidämne var inte lätt, eftersom bukten ej fick skeva och dessutom enligt de gamlas uppgifter skulle vara vänd mot middagssolen. om virket ej skulle slå sig. Vid tillverkningen hölls ämnet i kokhett vatten och böjdes sedan till brätte i en särskild ställning, *brätträ*. Varje år brukade man sedan hjälpa upp brättet, som raknat, genom att sticka in det mellan stockarna i en knut och hänga en tyngd på skidans bakände. Bröts brättet, vilket lätt hände, eftersom tjurskidorna var

hårda men bräckliga, högg man till ett nytt, innanför brottstället, tjärströk spetsen ordentligt och böjde den sedan under påverkan av sakta värme. Steget däremot fanns där av naturen och behövde därför aldrig upphjälpas.

Andurn gjordes av torrfuru. Även torrgran var ett utmärkt virke. Mestadels fick en bit av roten följa med som brätte.

Detta självväxta brätte råkade följaktligen icke. Sen klädde man över undersidan med de lurviga, starka benskinnen från älg eller vildren. Dessa kallades för *billingar* eller med ett ännu äldre ord *fittjer*. Håret vändes bakåt, vilket gav glid efter håren. En sådan gammal andur hittades nu även i en av de gamla gårdarna; på den stack bitar av skinnbeklädnaden upp på sidorna, där denna veks och

spikades fast. Den skinnklädda andurn var den vanliga formen, som behövdes vid mycket motlut och när man drog skidkälken. Därjämte förekom en oklädd andur som en enklare och billigare sidoförm, förmodligen mest använd av barn. Att åka på två kortskidor tycks här aldrig ha förekommit. Skinnbeklädnaden kunde stoppa i många år i lössnö men på skarvare om våren slets dock håret kraftigt, varför man då gärna gick på trygor för att spara på skinnen.

Som exempel på den gamla skidtypens möjligheter berättar Krång Jon, att han fram mot första maj 1897 åkte på skid och andur över till Trysil.

Med honom löpte en kamrat på telemarksskidor. I den hårda skaren slets tjärvallan av björkskidorna, som sen fort nog blev "luddiga".

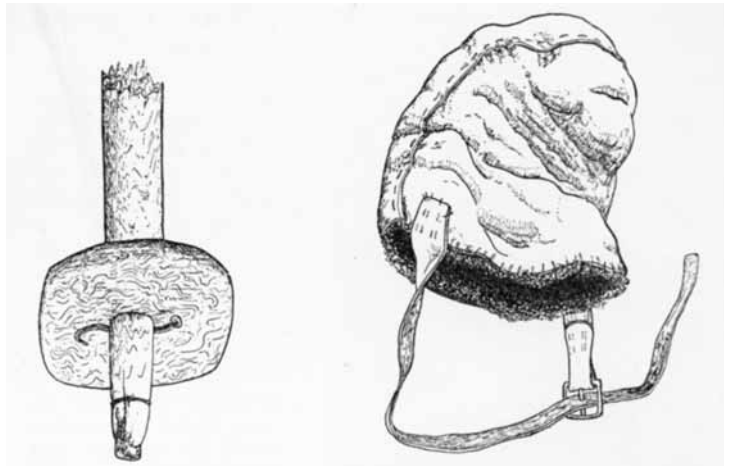

Bild 15. (t.v.) Skidstavstrissa av masur. Bild 16 (t.h.) Tåhättan till skidskor.

FALCK
RÅDDNINGSKÅR

••• 0253 •••

240 56

**BÄRGNINGSLARM
DYGNET RUNT**

*Din räddningsförsäkring
gäller hos oss!*

Vi servar

IDRE - SÄRNA

Med:

**BÄRGNING • STARTRHJÄLP
LÅSÖPPNING • JOURREPARATIONER**

Bild 17. Trä Jo Persson från trågården omkring 1910 (f. 1830, d. 1920).

I en lång utförlöpa såg Jon kamraten försvinna bakom sig och bli "som en liten fågel" på snöfälten. Själv löpte han visserligen den risken att bryta det bräckliga skidet, men allt gick väl.

Den enda kända vallningsmetoden var tidigare tjärning. På försommarn strök man skidet - naturligtvis ej andurn, ej ens om den var oklädd - med dalbränd tjära och lät denna torka i solen. Därefter lades skidorna in på en skulle eller dylikt.

Tävidjan hade två olägenheter, den gick lätt av och kunde lätt skava foten. Bröts vidjan i skogen tände man upp en eld och vred vid denna en ny vidja.

Mot skavning och även som skydd mot kyla drog man en *tåhatta* eller *skidsocka* över främre delen av skon. Den här avbildade - bild 16 - är stickad av tagel med utvändig överklädnad av skinn och spändes fast med rem och sölja.

Under *tåhattorna* bar man vid stark kyla *laddor*, hemstickade av ull och gethår, och påsydda med skinn. De gick upp över knäet. Var snön våt hade man skor och damasker, *snösockor*, som knäpptes med hyskor och hakar och gick upp på vaden, som bilden av gamle Trä Jo visar. Ibland hade man vid kyla *hö* (*lappgräs, tōhö* eller *skogfoder*) i skorna, eljest vanliga vinterskor tillverkade hemma av hästbilingar, s. k. *lōnskor* (ludenskor). Liknande lappskor inköptes också av Idrelappar. De tillverkades antingen av renens benskinns eller - allra starkast - av dess pannhud, *hänna*, och pryddes då i sömmarna med insydda gröna och röda tygbitar. Man hade *hö* i lappskorna men använde till skillnad från lapparna samtidigt strumpor. Brokiga lappskoband, som slutade i tofsar, *tuppar*, men som man vävde själv i bandsked hörde också till.

Ett annat uråldrigt redskap är säkerligen skidkälken.

Skidkälken var en lättbyggd släde med skidmedar av tjur liksom i den gamla vänsterskidan. I gamla dagar drog jägaren sin utrustning och sitt byte på den, i senare tider har den mest kommit i användning, när man vintertid skulle draga hem *hö*.

Bild 18 och 19. Skidkälken i användning.

Den som inte hade häst nyttjade den ständigt. För dem som hade ängar på andra sidan älven, är den ännu i dag värdefull, eftersom älven inte alltid bär hästen och de tunga timmerkalkarna, såsom fallet för övrigt är just denna jul. Också framme i april, då skaren bär en sådan kälke och isarna dessutom börja bli osäkra, kan skidkälken ibland vara överlägsen varje annat släddon.

Mannen som drog gick antingen på skidor, då det gick raskare undan, eller på trygor och drog i dragöglan, *kälkselen*, som helst gjordes liksom skinn under andurn av en älgbiling (se bild 18). I vänstra handen höll han därvid *kälkstajet*, styrstängan (bild 19) som går ned till första fjättern men även är bunden vid kälknosen, så att han med ett lätt tryck kan styra kälken.

Det var ofta krävande färder. När Busk Jonas var tolv år, företog han och hans far, en kraftfull, grovbyggd och viljekraftig man, en gång den tre mil långa färden till Fulufjäll för att hämta *hö*.

Den första halvmilen drog de två hästarna *smalsläden* utan svårighet men sen vart det sämre väg och far måste sätta trygor på hästarna. Efter ytterligare två mil var man så framme vid

den lilla vildmarksgården Storbäcken, där hästarna ställdes in i ett sommarstall, medan far och son övernattade hos folket i gården. Morgonen därpå var det full storm och mor i gården, som eljest inte hörde till de blöthjärtade, varnade far: "Du skall inte förstör pojken", menade hon. "Han skall härdes", blev det kärva svaret.

Det blev att spanna på sig skid och andur och sen drogs skidkälken, som lånats i Storbäcken, genom skogen, som begynte glesna, och upp på kalfjället i rykande snöstorm, ett *urvår*, där man i den isande vinden knappast såg handen framför sig.

Det blev en färd som tolvåringen aldrig glömde, en kamp med stormens och köldens lössläppta makter, som ibland skrämde honom men tillika av pojken gjorde en vuxen fjällkarl av äkta sorten, seg, stark och uthållig.

Efter en halvmils färd var man framme vid den första vinterhässjan. Där måste man skotta undan snön för att komma åt höet.

Den färden fick sedan företagas fyra gånger, innan man hade allt höet nere vid Storbäcken. Först tredje dagens kväll var man tillbaka i byn igen.

Forts. Sid. 14

Harryssons Rörservice

Allt inom
VVS

**Din närmaste fackman inom
VVS**

Välutrustad servicebil

Mobil: 070-5460477
Byvägen 9 • 790 91 IDRE

Bild 20. Kruttygen= kruthornet av kohorn, knallhatthornet av gethorn och krutmättet av koppar samt lodpongen - kulpungen.

Forts..Särnaheden...

Men nu är Busk Jonas i berättartagen och jag får höra åtskilligt om den gamla tiden, då björnen lufsade kring byarnas fähus och vargen tjöt i backarna.

Han illustrerar sin framställning genom att på jägarvis lägga kruttygen, *kruttya*, över ena axeln, och jag tittar närmare på detaljerna. Där är

både kruthornet av kohorn, knallhatthornet av gethorn och krutmåttet av koppar samt *lodpongen* - kulpungen. Självt nyttjade han ännu på 1890-talet sin gamla mynningsladdare, men före hans tid redde man sig med flintlåsgövar. (Se bild 20, sid 13)

Varg tog flicka på Särnaheden
Ännu vid mitten av 1800-talet var vargen allmän. Under kalla vintrar

Bild 21. Söndagsstämning. Trå Jo Persson läser Postillan.

hände det att han satte framtassarna på fönsterkarmen och tittade in genom rutan.

I sådana vargatider vågade ingen gå ut utan bloss. En vinter högg vargen en get mitt inne på gårdsplanen i Trågårn och drog den med sig. Trå Per d. ä. (död vid hög ålder 1893) följde honom på skidor två km tvärs över Hedefjorden. Då först släppte vargen sitt rov. En annan gång gick i Särnbyn en liten flicka över gården med ett stickbloss i handen, medan modern inne i stugan badade sin minste. Plötsligt hörde modern nödropp, sprang ut och fick se en varg försvinna över Särnasjön med barnet, som krampaktigt höll det alltjämt brinnande blosset i handen.

Av barnet återfann man blott ena handen på den plats som ännu i dag kallas Handgrubba. Tragedien blev dubbel, ty när modern kom in fann hon pojken drunknad i badbaljan.

Dräpte varg med muskedunder

Att vargen var hatad är begripligt. Elm, Jonas hustru, berättar om sin morfar, Storbo Jöns från Idre, en verklig "jättegubbe" med björnens krafter. (f. 1807, d. 1896), att han en gång i ilskan över att en varg hade varit fräck nog att ge sig på hans vid kojans bundna gråhund, direkt ur sängen och i bara skjortan störtat ut i den mer än vanligt svalkiga vinternatten och efter några hundra meter dräpt odjuret med sitt beprövade muskedunder, som ännu förvaras i

Gamla kyrkan till minne av en stor Nimrod och karlararl.

Framför allt minns man dock björnjakterna.

En av de märkligaste ägde rum omkring 1865. Tre karlar skidade till ett ide i Siaberget för att söka en hösten förut ringad björnfamilj. Tre björnar dök genast upp ur idet och måste bita i gräset. Den nittonårige Olov Rolfsson ville undersöka idet närmare och kände något mjukt därinne. Jakten hade kunnat sluta olyckligt, ty i samma ögonblick hoppade den fjärde björnen upp, men sköts genast.

Det blev ett triumftag som sent skall glömmas, när de tre skyttarna med var sin slåde körde med sitt jaktbyte in i byn. Efteråt följde ett gille, då fyra björnhuvuden tronade över bordet.

Storbo Jöns björndans

En gång råkade Storbo Jöns att med sin mynningsladdare sära en björn, som uppretad gick emot honom på bakbenen, varvid Jöns hamnade i Nalles lurviga famn. Då nu Nalle gick baklänges med sitt rov, passade Jöns på att vid ett vindfälle ge Nalle en så pass kraftig knuff bakåt, att denne dunsade baklänges över stammen och släppte sitt rov i häpenheten. Sen vidtog en ringdans, medan mor väntade - för att tala med Pelle Molin, - runt en sten, tills Jöns laddat om och kunde sända den kuslige motståndaren ett dödande skott. *Forts. Sid. 16*

IDRE Fjällens Sport

- ▶ skiduthyrning
- ▶ sportshop
- ▶ skoteruthyrning
- ▶ boende

Mitt i Byn

IDRE Fjällens Sport

www.idrefjallenssport.se

0253-203 08

Kurvans TYG & KLÄDER

IDRE 0253-205 04

Välkommen till vår stora butik!
Kläder och tyger i mängder!

Hos oss hittar du tyger i alla smaker • Vi syr gardiner på beställning
Kläder för dam, barn, herr • Snösmucken • garn mm.

Syrran & Jag
Kurvans

Välkommen till vår butik mitt i byn
Heminredning för alla

Lakan • dukar • ljus • lampor • mattor • handdukar • skor mm.
0253-205 03

Öppettider för båda butikerna

Måndag - Fredag	10:00 - 18:00
Lördag	10:00 - 13:00
Söndag	Stängt

Välkomna önskar personalen!

coop
KONSUM

Välkommen till din konsumbutik!

KONSUM NORRA DALARNA
SÄRNA • IDRE

Det mesta av det bästa • Välkomna

Lägre priser!
 Dessutom
 återbaring!

IDRE
SÄRNA

Alltid aktuell - säsongsanpassade råvaror

Alltid färsk frukt och grönsaker

Välkommen till butikerna
som erbjuder:
Fullservice

Vi har inte låtit snabbköpsprincipen slå fullt ut i våra moderna butiker. Här finns alltid kunnig och vänlig personal som gör sitt bästa för att ta hand om dig.

Färsk frukt och grönt

Trots de långa transporterna hit upp till fjällvärlden, har vi satt en ära i att visa upp snygga montrar med de friskaste och härligaste frukter och grönsaker.

Kött, fisk och delikatesser

Vår väl sorterade charkdisk innehåller mycket gott att botanisera bland. Naturligtvis erbjuder vi lokala specialiteter som älg, ren och fjällröding m.m.

Inte bara livsmedel

Här hittar du det mesta för hushållet
på ett och samma ställe!

IDREBUTIKEN
ÄR OMBUD FÖR:
•Systembolaget •Apotek
•Lotter •Post

SÄRNA ÄR OMBUD FÖR:
•Post

Öppettider:

IDRE:

Mån - lörd 9.00-20.00
Söndag 11.00-20.00

SÄRNA:

Fr.o.m. Vecka 1 - 39
Mån - fred 9.00-19.00
Lördag 9.00-17.00
Söndag 11.00-17.00

Fr.o.m. Vecka 40

Mån - tor 9.00-18.00
Fred 9.00-19.00
Lördag 9.00-17.00
Söndag stängt

Välkommen!

Naturligtvis är vi snälla mot plånboken också!

Forts...Särnaheden...

Men det förekom bragder av annat slag, som man inte talar om men som är väl värda att ihågkommas.

Och då tänker jag framför allt på Olines berättelser om sin blinde fader. Hon föddes på det lilla stället Strömsildret, som ligger mitt i vildmarken halvvägs mot norska gränsen. Till närmsta grannen i Storbäcken var det en *fjärdingsväg och till landsvägen gick en tvåmilastig över myrar och berg fram till Heden. Fadern, den ståtliga Germund Germundsson, var född 1833 på norska sidan i Trysil men slog sig ned i Strömsildret omkring 1864. Där byggde han sig en liten stuga och ett fjös och odlade upp marken så att det lilla stället födde ett par tre kor, en get och några får. Häst fick han vara själv. Så småningom började det skymma för hans ögon och året 1882 blev han vid 49 års ålder fullkomligt blind.

Trots lytet tappade han ej humöret utan förblev lika gladlynt och roade bl. a. barnen med sina sånger.

I stugan växte det upp tio barn, men trots fattigdomen redde man sig. Man slaktade då och då ett djur och sålde skinn. Såd växte där inte men på en söderslutning i Skälberget växte potatisen ofrusen. Barnen snarade ripor, harar och *storfågel*, d. v. s. tjäder och orre. Pojkarna tog gäddor i snara på en stång under lektiden

och vid solväder. Men brydsamt nog kunde det vara inne bland fjällen. En vinter kunde kon räddas endast genom att Germund - det var i hans krafts dagar på andra nybyggaräret - skidade sex mil över gränshjället till Skåret och kom tillbaka med en säck hö på den enkla mesen bestående av en parbåge.

En dag på högvintern 1887 - Oline var då blott en tioårig tös - var det slut på maten i den lilla stugan.

Man var tvungen att fylla förråden. Mor måste stanna hemma hos barnen och djuren och det återstod ingenting annat än att lilla Oline fick ge sig iväg till Särnbyn med far.

Det var en vägsam färd. Vid sextiden på morgonen, medan ännu nybygget låg i mörker, spände Germund på sig ski och andur och lade kälkselen över bröstet. Hans blinda ögon såg fram över ödemarken som ännu låg i mörker även för en seende, och så sade han: "I Jesu namn skall all vår gärning ske!" Han grep tag i kälkstajet med vänstra handen, dit Oline stuckit änden på ett långt metspö, satte skidstaven i marken, och så försvann de två in i skogsdunklet.

Lilla Oline åkte före med ledstängen i vänstra handen och staven i den andra. "Nu fick jag vara öga åt en", säger min berätterska med allvarlig blick.

* Fjärdingsväg 2 672 m

Oline föddes mitt i vildmarken halvvägs mot norska gränsen.

I branta backar måste Germund dock släppa ledstängen för att ingen skulle skada sig och bromsade med klacken. Samarbetet mellan de två kunde dock inte hindra att de föll emellanåt. Båda hade skidorna bundna vid fötterna på övligt sätt, med tåbindsle, hålband och vristrem. I mindre uppförbackar satte Germund klacken i, men i större måste han gå på tvären. Efter en timmes färd syntes dagranden på den östra himmelskupan. Det lättade på. Allt emellanåt måste de dock stanna för att få klarhet om vägen: Oline fick tala om vad hon såg och Germund sökte på så sätt orientera sig. Det var ett vägspel. De två åkte oavbrutet utan vila vidare över de vinterrosliga sätrarna Busta och Åsvallen.

Mot slutet av vägen gick det bättre undan, ty där hade man kört med släde och då visste de att de var på rätt väg. Men det var besvärligt nog ändå. Var det en *låg* på vägen måste fadern föras förbi den, var det en kvist, som hängde ned över vägen, måste han varskos.

Och Oline förtäljer, medan hennes ansikte lysas upp av ett leende: "När vi så kom på höjden av Garberget och såg Heden ligga där nere, o, vad vi då vart glada! Det är som det vore idag".

Nedkomna till byn efter 9 timmars oavbruten skidfärd, övernattade de båda i den gamla gästvänliga Buskgården. Där bjöds de på mat på kvällen och sjönk sedan i djup sömn.

Välkomna till Grövelsjöns Fjällstation

Svenska Turistföreningens sydligaste fjällstation.

Här blandas gamla traditioner och gemytlig miljö med nya fräscha grepp.

Här slutar bilvägen och fjällederna tar vid. Fjällstationen är ett givet utflyktsmål för dig som besöker Grövelsjön.

RESTAURANG OCH CAFÉ

Vår restaurang med Slow Food inriktning har en mäktig utsikt över de norska fjällen.

Ät buffé, à la carte eller ta en fikapaus med kaffe och ekologiska våfflor.

SPA

Unna Er en lugn stund med en av våra sköna behandlingar. - Må gott och ladda nya krafter!

BUTIK

Välsorterat sortiment av friluftskläder och utrustning. Allt vad du behöver för fjällturen. Livsmedel, tidningar, hantverk och souvenirer.

UTHYRNING

Välsorterad uthyrning av friluftsutrustning till vettiga priser.

Här finns allt som behövs för fjällveckan.

GUIDADE VANDRINGAR - TEMAVECKOR

Hela sommarsäsongen anordnas turer med färdledare och olika temaveckor. [Ring eller besök vår hemsida för information.](#)

www.svenskaturistforeningen.se/grovelsjon

GRÖVELSJÖN

GRÖVELSJÖNS FJÄLLSTATION

Grövelsjöns Fjällstation information och bokningstelefon: 0253-59 68 80

Forts..Särnaheden...

Nästa morgon gick färden till Särnbyn, där skidkälken fylldes med varor, varefter man på kvällen på nytt var i Heden.

Efter ännu en natt i golvhalmen i Buskgården bröt de båda åter upp nästa morgon. Det blev en arbetsam färd, ty kälken var nu tungt lastad och snön yrde, så att man ej kunde se andörjan, skidspåret, från ditfärden. Men vissheten om att hemmet väntade sporrade till nya ansträngningar, och det var två glada och nöjda skidlöpande, som på kvällen åkte fram till trappan vid det lilla skogstorp. De hade då varit på väg i tre dagar.

Ännu länge sen jag lämnat Olines stuga, ringer hennes ord i mina öron. När jag sen glider fram över Hedens högsta krön, ser jag i nyårskvällen just över Garberget en jättelik stjärna flamma som ett bloss. Kanske lyste den också upp skymningen den stund för många år sedan, då en trött liten flicka vid sin blinde faders hand med fröjd såg det vänliga skenet från fönstren i byn. Sannerligen jag någonsin kommer att glömma den högreste Germund från ödebygdstorp, som mitt i fattigdom och blindhet besegrade hårda öden med sång och glädje.

/ Ragnar Jirlow

Ragnar Jirlow vid sin skrivmaskin i början av 1940-talet.

Jirlow, Ernst Ragnar, skolman, folklivsforskare.

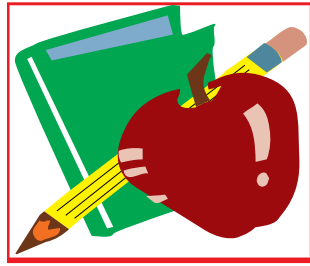
(Svensk uppslagsbok)

Jirlow, Ernst Ragnar, skolman, folklivsforskare (f.1893), fil. dr i Uppsala 1926, lektor i Västerås sedan 1930.

J. har varit mycket produktiv inom den etnologiska föremålsforskningen, varvid han särsk. ägnat sig åt dc textila och agrala redskapens historia, bl.a. undersökningar om plogen. Förutom talrika uppsatser i fackpublikationer har J. utg. "Zur Terminologie der Flachsbereitung in den germanischen Sprachen" (1926) och "Svensk vardag genom tiderna" (1935). Sn.

Ragnar Jirlows stora intresse för natur, kultur och folkliv har gjort att vi i dag har en stor dokumentation om livet på landet kring förföras sekelskiftet. Förutom beskrivning av hur livet levdes dokumenterade han även gamla redskap och folklivsberättelser som annars skulle kunna falla i glömska. Ragnar Jirlow är en av landets viktigaste kulturarvs förvaltare.

/ Hans

Systembutiken i Idre låter vänta på sig

Källa FK

Systembolaget som skulle slå upp portarna 2011 i Idre saknar fortfarande lokal.

Jan Lindgren som är chef för kommunikation och IT på KF Fastigheter i Stockholm säger – Vi för fortsatt diskussioner, men har för närvarande inte något nytt att meddela i frågan.

Tiden går och nu är det faktiskt över ett och ett halvt år sedan Systembolagets styrelse lovade att öppna en butik i Idre. Det gällde nu bara att hitta en lämplig lokal. Systembolaget har inte för avsikt att bygga själva utan har försökt hitta en lämplig lokal eller någon som är villig att bygga och hyra ut. Konsumhuset/tomten har varit på tapeten och man har varit i kontakt med KF Fastigheter, detta då den lokala konsumföreningen inte har de ekonomiska resurser som krävs för ett så stort projekt.

Tanken är att KF Fastigheter kan bygga om den befintliga konsumlokalen eller bygga helt nya affärslokaler vid Prästtjålet. För Prästtjålet finns redan i dag en detaljplan som tillåter affärsfastigheter på den platsen. KF Fastigheter har visat sitt intresse för att skapa lokaler så Systembolaget kan etablera sin planerade butik i Idre.

– Just nu är det enda jag har att meddela är att vi fortsätter att hitta en lösning, säger Jan Lindgren på KF Fastigheter.

I väntan på ett kommande beslut från KF Fastigheter eller från någon annan som är intresserad av att bygga de lokaler som Systembolaget behöver, får Idreborna och turister fortsätta att förlita sig på Konsums ombudsservice i Idre och Särnaffärn i Särna.

Smått & Gott

FRÅN ORT Å STÄLLE

Nyheter och information

Särna fotografen Bengt Mattssons unika bildskatt räddad till eftervärlden

Källa: FK

Särna fotografen Bengt Mattsson samlade under många år på sig ett stort bildarkiv. Meningen var att bilderna skulle katalogiseras och sedan skannas in digitalt i ett så kallat *Leaderprojekt.

En anhörig till Bengt tog hem negativa men förvarade inte negativen på det sätt och som avtalet föreskrev.

Bengt Mattsson blev besviken på att arbetet med hans bildarkiv avbrutits. Förutom bevarandet av bilderna handlade det också om att han inte fått någon ersättning för det arbete han lagt ned.

– Jag var på ett inledande möte som hölls helt på engelska, jag förstod inte så mycket, förklarar Bengt.

Bengt Mattsson utanför sin butik i Särna. Foto: Älvdalens Kommun

Bengt reagerar på att han själv stått för merparten av arbetet med att katalogisera bilderna medan projektledaren bara varit med tidvis.

– Rätt som det var så var projektledaren borta eller jobbade hemifrån. Jag satt ensam och gick igenom mina negativ, säger Bengt.

Bengt var helt säker på att han skulle få en ersättning för de timmar han lade ner.

Forts. på sid. 18

VI UTFÖR ALLA FÖREKOMMANDE JOBB INOM VVS!

MINDRE BYGG JOBB SÅ SOM REPARATIONER OCH VATTENSKADOR

GLASMÄSTERI/VVS BUTIK

Även entreprenad med minigrävare (5ton).
Byter allt inom glas ex: Bilrutor, isolerglas, stenskottsreparationer, planglas (kittning) vanliga fönster

Välkommen att kontakta oss
Hattis och Tobbe

Bygg&Vvs Akuten • Särnavägen 142 • 790 90 Särna
byggovvsakuten@gmail.com

Thorbjörn 070-6010176 • Hans-Ove 076-8384575

Forts. Bengt Mattsson

– Jag blev informerad av projektledaren om värdet på timmarna och att jag skulle fylla i tidslistor, men konstigt nog fick jag bara skriva in två timmar per dag även om jag i regel gjorde fyra-fem timmars pass under mer än ett år, berättar Bengt.

– Det känns minst sagt lite orättvist att projektledaren fick arvoden, medan jag blev utan, säger Bengt. Den här delen av bildprojektet var en förstudie som var berättigad till 100 000 kronor i bidrag från *Leader södra fjällen, plus 150 000 kr i så kallade trängsletbidrag.

Leaderpengarna är slutredovisade och utbetalda, medan det finns kvar drygt 80 000 kronor av trängsletbidraget. Syftet med de här pengarna, precis som de pengar som överförts från Leader är att de ska ingå i en ny kommande ansökan för vidare digital inläsningen av gamla bilder och negativ. De resterande delarna av trängsletpengarna skall då ses som den del som finansieras med offentliga medel, medan leaderbidragen som betalats ut blir den del som Särna Fornminnesförening bidrar med.

Bengts bilder blir då en del av vad som ska läsas in, men även andra äldre arkiv som t.ex. Särna Fornminnesförenings ska ingå. Det finns då en möjlighet att få med Bengt i ett nytt större projekt och utbetala arvoden till honom, det om hans bilder ställs till förfogande.

Om Bengt behåller bilderna i hemmet så försvinner även möjligheten för Bengt att få ut en ersättning.

Skulle leaderprojekt inte bli av så finns det fortsatt pengar för att skanna in ett begränsat antal bilder. Men även då finns det en möjlighet att ge Bengt ersättning för arbetet. Det vill säga om Bengt och hans familj kommer överens med Särna Fornminnesförening, som tagit över projektet från Särna byaråd.

– Vi skall nog hitta en bra lösning. Bengts bilder är mycket värdefulla för Särna och vi vill inget hellre än att Bengt ska vara nöjd, säger Elon Andersson i Särna fornminnesförening.

Reklam & Foto - står det på en ljusskylt från 50-talet på huset mitt emot Pizzeria Capri.

Pizzeria Capris lokaler som långt in på 90-talet inrymde en annan "50-talare" Morins Konditori. Idag är Bengt Mattsson antagligen Sveriges äldsta fotohandlare som nu har haft sin butik öppen i över 50 år. Bengt var en erkänt duktig fotbollsskribent och var även en duktig backhoppare i sin ungdom.

*LEADERPROJEKT

Projektstöd inom Leader syftar till att stärka utvecklingen och konkurrenskraften på landsbygden så att livskvalitén, lantbruket och näringslivet blomstrar.

Björn dödade 10 renkalvar på 5 minuter

Foto: Idre nya Sameby

Under hösten har flera rapporter om slagna tamdjur strömmat in

Den GPS försedda Kilsbergsvargen har enligt signalerna rört sig i området under hösten.

Vargtiken bedöms som genetiskt viktig med sitt finsk-ryska påbrå. Tiken sövdes ner i Härjedalen i vintras och flyttades sedan ner till Kilsbergen i Närke. Där trivdes hon tydligen inte utan vandrade norrut till området mellan Idresjön, Idre by och Idre Fjäll och ett område en mil österut. Här lever vargen ganska farligt då det här är ett område som ingår i renskötselns åretrunt marker.

Anna Dahlgren på Vasselvallen, norr om Särna blev av med sex får.

– Det är två får som dödats och fyra som saknas, säger Anna.

Vargtikens sändare indikerade att den var just där när fåren attackerades. I sällskap hade den även varghane.

– Det här hände konstigt nog inne på fåboden mitt på dagen, säger Anna Dahlgren.

Om nätterna stänger vi in fåren i ett hägn med elstängsel, men på dagarna får de gå fritt och beta runt fåboden.

– Min pappa hade lämnade fåboden för att vittja nät, när pappa sedan kom tillbaka så hade vargarna varit framme. Troligen var vargarna fortfarande kvar och kalasade på fåren, men sprang sedan iväg när pappa närmade sig, berättar Anna som under sommarmånaderna bedriver klassisk fåboddrift på en av de sista levande fåbodarna i Särna.

Charlotta Rosborg på Lofjätäsens fåbod blev av med två getter

På Lofjätäsens fåbod som ligger upp mot Stenåssjön (St. Harundsjön) blev Charlotta Rosborg av med sina två getter.

– Under dagtid får djuren gå fritt i skogen, medan vi tar in dem nattetid. Först försvann en get och dagen därpå även en andra get. Vi har aldrig förlorat några djur tidigare så därför tror jag inte att det kan handla om något annat än rovdjur som varit framme, säger Charlotta.

Man har gjort eftersök av de försvunna getterna utan resultat och så länge de inte djuren återfinns får inte heller Charlotta någon ersättning.

På Foskvallen som ligger efter vägen upp mot Fjätervålen har åtta får hittats rivna.

– Jag har tittat på skadorna på djuren och det mesta talar för att det är varg, säger Alf Nordin, som är länsstyrelsens besiktningsman.

– Det var inte ätit på fåren, jag har varit i kontakt med andra experter som säger att det händer att vargarna bara river, förklarar Alf Nordin.

Fåren som gick på bete runt vallen har antagligen jagats innan de dödades. Det totala antalet får som dödats på Foskvallen är åtta stycken Kilsbergsvargen signaler visade att den var i omedelbar närhet av fåboden vid tillfället.

Rovdjursdödad ren

Även en rovdjursdödad ren har hittats alldeles intill infarten till Idre Fjäll, ett område där man vet av GPS-signalerna att Kilsbergstiken nyligen uppehållit sig.

– Den slagna renen var väldigt styggt rivet och det mesta talar för att det är varg som varit framme, säger Benny Jonsson som är rovdjursansvarig på Idre nya sameby. Även en älgkalv som är rivet av varg har hittats i samma område.

– Vi har begärt skydds jakt på vargparet men fått avslag, begärde då skydds jakt på enbart hanen som inte ska vara lika värdefull, men fick avslag även där, säger Benny bedrövad.

– Saken blir ju inte bättre av att vi nu har vi fått ännu ett vargpar vid Vassbo, så nu har vi två vargpar i området.

Samebyn har enligt lag möjligheten att skjuta varg med stöd av paragraf 28 om de kommer in bland renarna och inte går att skrämja bort dem som skall vara det första alternativet.

Det är förvånande att så många rapporter om vargangrepp strömmar in.

Problem med varg har i princip aldrig funnits hos fåbodare i detta område i modern tid. När jag intervjuade Sonja Spånberg på Foskdalsvallen mellan Stådjan och Fjätervålen för ett par år sedan så hade hon aldrig hört att något djur skulle blivit rovdjursrivet under hennes eller hennes föräldrars vistelse på vallen.

Däremot lär hennes mormor eller om det var gammelmormor ha slagit ihjäl en varg med en påk, men detta var mycket länge sedan.

/ Hans

SÄRNAFFÄRN

**Välkommen till det
"LILLA VARUHUSET"
i Särna - mitt i byn
(fd. Sprängs)**

HÄR HITTAR DU bl.a:

Järnvaror • Färg • Tapeter • Vitvaror • Fiskeutrustning/kort • Kartor • Leksaker • Sodastream • Återförsäljare för Garmin produkter, tillbehör och mycket mer.

**Vi är även ombud för:
SYSTEMBOLAGET och SWEDBANK**

Ditt närmaste
SYSTEMOMBUD
Särnaffärn
Särnavägen - mitt i byn

Nu även minikafé i butiken

UTTAG & INSÄTTNING

Särnaffärn • Särnavägen 33 • 0253-104 30

Järv och björn i våra "tassemarker"

Det är inte bara vargar som stryker runt i vårt område, utan även björn och järv.

Järven såg jag inte med egna ögon men väl pinfärnska spår. I vårvintras var jag och Eva på en topptur i Valdalsfjällen på norska sidan av Grövelsjön.

Det var bedrövligt lite snö och snålblåsten var inte så snål utan rätt frikostig på fjället. Det blev bara en topp innan vi bestämde att vi skidar bort till Valdalsbygget på Svenska sidan för att inta "lunchpakken".

På väg ner såg vi i en bäckravin pinfärnska tydliga spår som vi uppfattade som järvspår, en koll i spårboken visade att spåren vi såg var identiska med järvspåren i boken, faktiskt t.om. lite tydligare. Vi tog naturligtvis en bild med mobilen. Bilden har du här intill.

Jävspår. Foto H. Forsslund

Stor Ole Brum i Kringelfjorden

En dag i höstas gick Eva och jag milspåret i Kringelfjorden. Halvvägs till Rödingtjärn som är den första sjön efter skidbron, hade Ole Brum gått över stigen och satt tydliga spår i mossan på sidorna av stigen. Ole hade även lagt en präktig sk. "maräng" på stigkanten innehållande en del älg- eller renhår.

Lill-Ole Brum i Kringelfjorden

Björnsår och andra spår efter björnar ser vi varje år. Både i Kringelfjordens närhet och på våra vandringar. Dock har vi aldrig fått se någon björn i verkligheten, konstigt nog! Vi har grannar och bekanta som inte alls är så mycket ute i skog och mark som vi, men ändå haft "turen" att fått se björn.

I somras var faktiskt första gången jag fick uppleva Ole Brum live. Ingen jätte precis, men dock en björn. Jag hade varit en bra bit upp efter Byggningsgån och fiskat. Då det var några kilometer upp så hade jag tagit bilen så långt det gick. När jag sedan var på hemväg i bilen och precis passerade vägtrumman över Byggningsgån innan Kringelfjorden i sakta mak (för jag skulle se om bävern fällt någon vedpinne åt mig), då plötsligt skuttade något rödbrunt och satte sig upp och satte sig på vägrenen så där 15- 20 meter framför mig.

Jag fattade först inte vad jag såg, hade aldrig sett en så fyrkantig varelse. Verkade lika hög som lång, som bred. Då gick det upp för mig att det var en björnung jag hade framför mig. Ingen kamera eller mobil hade jag med mig så jag kunnat föreviga det hela, om inte annat en bild till bevis. (Vilket hade varit bra med tanke på alla tråkningar om hunden eller bävern som jag såg enligt mina grannar).

Efter att vi suttit och tittat på varandra i så där några minuter så ledsnade i alla fall jag och började sakta krypköra framåt. Björnen vände då på tassens/ramen och skuttade glatt över vägen och försvann upp i skogen. Den verkade inte på något sätt rädd utan snarare uppspelt.

Detta var nog en fjolårsunge och jag antar att mamma Brum satt uppe i skogskanten och hade iakttagit oss hela tiden.

Björnvarning. Foto H. Forsslund

Björnriket

Vi gick även en vandring till Stenåsens Fäbod som ligger längst in i dalen vid Stenåssjön en mil borton Fjätervålen. Jag skulle göra lite resörts och ta bilder till en artikel som kommer i sommarnumret av Kringelfjords Nytt.

De här trakterna mellan Småsjödalen och Stenåssjön är precis som Uggarna ett riktigt björntillhåll där man ser björnens olika visitkort på otaliga ställen. På vandringen såg vi förutom björnsår och björnsplinning ett björnide, en björnäten myrstack samt resterna efter en riven älgkalv. Älgkalven var nog inte slagen i år då benresterna var relativt köttfria och lös vita. □

"Jägarna, the movie" inspelad vid Älvrostjärn, - eller...

Jag satt på verandan hos våra vänner Birgitta och Paul i Stugbyn en dag i somras då en kvinnlig tysk turist kom instörtande och berättade att det hon sprungit på en stor slaktplats efter tjvskyttar när hon

letat efter blåbär borta vid Älvrostjärn. Det låg många kadaver och skinn utslängda på en begränsad yta, påstod den tyska turisten.

Jag lovade att titta på platsen så jag tog bilen dagen därpå och åkte upp. Mycket riktigt där låg benresterna och kranierna från ett 10-15 älgar, även ett antal illa åtgångna skinn låg där.

Allt var utspritt på en yta av sådär 150-200 kvm. Inget verkade nyskjutet så jag drog slutsatsen att det var slaktrester från jaktstugan som ligger efter Kringelfjordsvägen. Man har nog tyckt att det var lagom långt och lagom enkelt att tippa av det här vid skogsvägens slut. Sedan har skogens asätare dragit runt resterna. □

Slaktrester efter 10-15 älgar låg utspridda. Foto H. Forsslund

Emretssons gräv & entreprenad AB

JAG UTFÖR ALLA TYPER AV GRÄVJOBB:
Schaktning för husgrunder
Dränering • Dikning
Kabel- och rörschakter
Enskilda avloppsanläggningar
och mycket mer...

Jag utför även:
Buskrojning vid vägkanter
Snöröjning

KOSTNADSFRI KONSULTATION
30 års erfarenhet av mark- och anläggningsarbete ger dig trygghet och kunnande.

Välkommen att höra av dig
Mats Emretsson

Emretssons Gräv & Entreprenad i Särna-Idre AB
Hallonstigen 4 • 790 91 Idre Telefon: 0253 - 205 89 • Mobil: 070 - 258 06 08
E-Post: mats@emretssons.se • Hemsida: www.emretssons.se

Tretåig hackspett räddade skog

Den tretåiga hackspettens signatur på granar vid Öjvassla. Text och foto: H. Forslund

Leo Einarsson är en välkänd miljövärdare i bygden sedan många år. I dag är Leo en kraftigt vit-skäggig man i sina bästa år. Leo bor större delen av året ensam Nysättersvallen intill Vedungsfjällen. En gång i veckan är Leo ner till sin fru till Särna, annars är det Nysättersvallen som är hans hem.

Det har tidigare skrivits om Leo flera gånger i ortspresen. Inte minst så berättade Leo några ljusa minnen från sin barndom i förra vinternumret av Kringelfjords Nytt i; "Särnaheden - byn som hägrade".

Leo Tyckte att jag skulle komma upp och hälsa på honom, så en dag i höstas så åkte Eva och jag upp till Öjvassla där allmän väg slutar. Jag måste erkänna att trots att jag känner bygden nog så bra (och ibland bättre än någon ortsbo) så är den här delen av bygden en vit fläck på min karta. Öjvasslan och Nysättersvallen ligger öst om Fjätälven upp mot vedungsfjällen två mil norr om Särna med några kilometer kvar till Vedungsfjället. Byn består av 10 gårdar med nio bofasta personer. Byn hade en skola 1915-1940. Den lades ner på grund av vikande födelsetal.

Det finns ingen affär i byn utan man får åka till Särna.

Byn ligger långt ifrån stora vägen så det stora lugnet råder i byn.

En av gårdarna i Öjvassla. Ån rinner mellan skylten och husen.

Det enda som hörs här är den lilla ån Öjvasseln som rinner genom byn och som gett byn dess namn.

Som sagt, vi åkte upp till byn Öjvassla och tanken var att vi skulle vandra de tre km upp till Nysättersvallen. Men när vi kom upp till Öjvasslan stod redan Leo där med en gammal Volvo 145 och väntade på oss. På ettans växel skumpade vi i ett par hjulspår upp mot Nysättersvallen.

Leo berättade att hyggerna har krupit längre och längre upp mot fjällen och om inte boenden i fjällområden höll koll på skogsbolagens framfart var risken stor att skog som aldrig skulle gå att förnygras på fjällslutningarna försvann.

Den här skogen som vi åker igenom nu har jag t.ex. lyckats rädda med hjälp av den tretåiga hackspetten, berättar Leo.

Leo stannar bilen och kliver ur. - Kom skall jag visa er hur man ser att den tretåiga hackspetten finns i området.

Vi går mot några gamla granar som har ett antal djupa ringar skurna runt stammarna.

Det här är hackspettarnas insektsfångare. Den tretåiga gör dessa ringar som sedan kådan sipprar ut i och som hackspetten gärna suger i sig, dessutom fastnar insekter ofta i kådan. När hackspetten väl gjort det här jobbet kan han ta det lugnt och bara flyga runt och suga kåda vittja sina insektsfällor.

Den tretåiga hackspetten har minskat betydligt i antal under senare år. Orsakerna är att det finns allt mindre med obrukad skog och död ved. När jag fick höra om avverkningsplanerna så gjorde jag skogsbolaget och pressen uppmärksamma på förekomsten av tretåig hackspett i skogen, och skogen fick förbli orörd, berättar Leo när vi skumpar fram mot Nysättersvallen i den gamla Volvon.

Plötsligt tog hjulspåret slut och vi fick ta till apostlahästarna.

Stigen gick över en myr som var väl spångad. Naturligtvis gick vi på spången, vilket vi inte skulle ha gjort.

Tv. "Vägen upp till Nysättern".

Th. Öjvasseln

Välkommen till vår
NYA bensinstation

SHELL IDRE

I vår nyrenoverade moderna butik hittar du:

Drivmedel, livsmedel, butiksbarer, smörgåsar, sallader, korvmenyer, videdouthyrning, släpvagnsuthyrning

Vi har fullserviceverkstad och däckverkstad.

Biltillbehör, Bildelar ordnar vi på i regel en dags leverans tid.

NVHET!

Hyr bil hos oss

Tag tåg och buss upp till Idre.
Bilen står här och väntar på dig.
Tryggt, enkelt och säkert!

ÖPPETTIDER
Vardagar 7 - 21
Lör, sön 8 - 21

IDRE
petroleum
Välkommen till Shell Idre

Macken mitt i byn

Byvägen 24 • 790 91 Idre • Tel. 0253-20112

Raststugan som Leo rustat upp och som man får låna gratis

Vi fick en skarp tillrättavisning. Spången var till för myrorna, inte för oss! Jag hoppade ner i myren men Eva som trodde att Leo skojade fortsatte att gå på spången och förpassade ett antal myror till en "bättre" värld! Efter denna malör verkade det som Leo plockade bort oss från sin lista med "miljövänliga bekanta" och Leos i vanliga fall vänliga stämman fick något lite hotfullt i tonen.

Leo visade i alla fall Nysättersvallen för oss på ett mycket trevlig och tillmötesgående sätt. En av de äldsta fäbodarna på Nysättersvallen tillhörde Sjöviks folkhögskola som bland annat har Friluftsliv-Hantverk-Ledarskap bland sina kurser.

Här fanns också en raststuga av typ eldpallkoja, mycket välordnat och ren och snygg. Inte som de vanliga raststugorna man träffar på som är öppna för allmänheten, så jag förstod att det är Leo som håller ordning även här. I den här charmiga stugan kan man kostnadsfritt rasta och även övernatta. För den som i alla fall vill visa lite uppskattning finns en burk att lägga några slantar i som tack för logi och inte minst för veden.

Leo bor själv i en mycket vacker stuga av lite senare modell bara ett par hundra meter från den gamla vallen med raststugan. Boningshuset tronar högt på en kulle med strålände utsikt över vallens åsar, hagar, ången, myrar och skog.

Översta bilden: Leos stuga. Under: Eva i Leos stora prydliga vardagsrum

När man stiger in i Leos stuga häpnar man, allt är så rent, smakfullt, prydligt och välordnat. Inget man förväntar sig i en fäbodstuga på fjället.

Även om Leos rara fru Ines är på besök den här veckan så är det nog säkert lika prydligt andra veckor när bara Leo huserar här uppe på vallen.

Forts. sid 22

JONES EL AB

BYGDENS ELPROFFS

EL: Vi är Er lokala elinstallatör som utför alla slags elinstallationer vid om och tillbyggnader, installationer, reparationer, service m.m.

RADIO/TV: Försäljning, montering och service av: Parabol, TV, DVD, Video m.m.

BYGGVAROR:

Försäljning av byggvaror, virke, plåt, rännsystem och allt som hör till en fullsortiments bygghandel.

ÖPPETTIDER:

Butiken är öppen:

Måndag till fredag 07.00 -18.00

Lördagar 09.00-13.00

Telefon: 0253-203 32

Fax: 0253-204 25

Leo förevisar stolt sin vackert inredda uthyrningsstuga för Eva

Jag såg framför mig hur mysigt det skulle vara här på vårvintern med gnistrande snö och värmande vårsol.

Att få skida hit upp måste vara en härlig naturupplevelse. Jag berättade för Leo om mina tankar, det låter väl sig göras sa Leo som då hade tinat upp något efter malören med myrorna.

- Jag har en vinterbonad uthyrningsstugastuga här bredvid som ni kan få låna, kom skall jag visa er säger Leo och tar oss med till en närbelägen timmerstuga. Även den här stugan var långt ifrån vad man förväntar sig av en uthyrningsstuga på fjället. Nästan lika prydlig som i boningshuset. Vackra allmogesångar med sniderier och målningar, de

vackra sängarna var enligt Leo snickrade av Snickar Anders (Anders Jonasson i Östomsjön), köksregionen är utrustad med riktig diskbänk och en vacker vedspis tronar på ena kortsidan. Till och med det lilla kylskafferi som fanns under en lucka i golvet var konstfullt smyckat med målade blomstergirlanger, och locket hade på insidan en konstfull målning med björnar på fjället. Golv och väggpanel var av gedigen gran. Kort sagt en fantastisk trivsam uthyrningsstuga, perfekt för den som vill göra dagsturer ut på fjället, inte minst vintertid.

Vi gick tillbaka till boningshuset där Ines hade dukat upp kaffe med dopp i köket.

Vi lät oss väl smaka av alla hembakta bullar och kakor som Ines dukat upp. Mätta och belättna började vi vår vandring tillbaka ner mot Öjvassla där vi hade vår egen bil.

Det hade börjat regna, men det gjorde inget, vi var varma, nöjda och mätta. Både magen och själen hade fått sitt och tanken på att eventuellt skida hit upp i februari/mars när vårsolen börjat värma gjorde oss glada. De tre och en halv kilometrarna tillbaka till bilen gick fort trots att det regnade lite.

Skogen var vacker och trolsk, och de små myrarna efter vägen bjöd på lite hjortron att snaska på.

Ännu en fin dag att lägga till i minnesklippbok. / Hans

Troligen fjällvärldens vackraste kylskafferi

Ines och Leo vid kaffebordet tillsammans med deras hund.

Walls Grus, Åkeri och Entreprenad AB, Särna

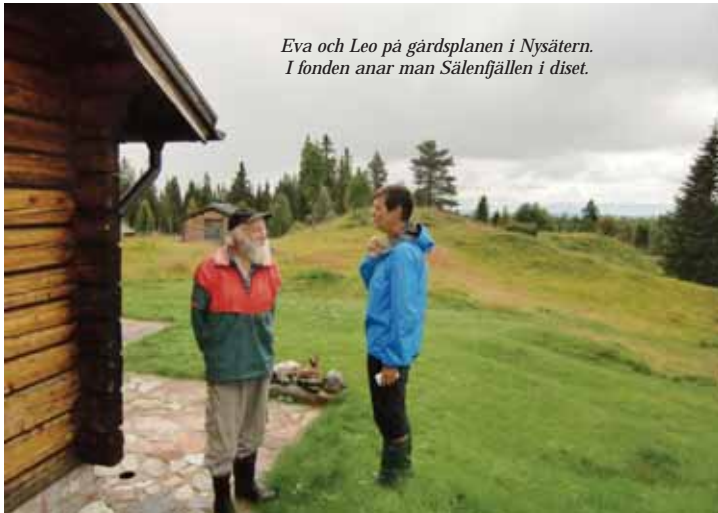
Hyr en vedeldad pool till partyt!

GRUS, GÅRDSGRUS
SAND direkt till din tomt
eller bygge.
CHAKTNING
GRÄVNING
PLANERING

UTHYRNING: skotrar, pulkor, kälkar, kläder och vedeldad pool.
SERVICE OCH FÖRSÄLJNING: skotrar - Yamaha, nytt & begagnat.

Tel. 0253-3 10 77 • Mobil. 073-08 55 602
hem.passagen.se/skoterturer

Eva och Leo på gårdsplanen i Nysäter.
I fonden anar man Sälenfjällen i diset.

LEO BOR I VÄGLÖST LAND - HAN SAKNAR EL OCH LÄNGTAR INTE TILL SÄRNA

Mats Larsson (Dalademokraten) har vänligheten att här dela med sig av sitt möte med Leo Einarsson en januaridag för något år sedan. Foto: H. Forsslund

I Öjvasslan tar vägen slut. Där bodde det en gång ett 70-tal personer. Nu finns det ett fåtal hushåll kvar.

Där möter Leo med sin snöskoter. Enda möjligheten att ta sig till fäbodvallen är med skoter eller skidor, tre och en halv kilometer.

Det är långt till gruvan i Falun, där Leo en gång jobbade. Den gamla fäboden, Nysäter ligger på 750 meters höjd.

Där bor han året om utan el och utan längtan till Särna.

– Det är så surtigt där nere. Ensamt blir det aldrig här, menar han

– Jag är själv ibland men aldrig ensam. Jag har min terrier Foxie, fåglarna, räven som kommer varje kväll. Har till och med haft björnbesök. Förra året hälsade en björnhona med tre ungar på.

I ån, Öjvasslan, metar han sommardagen den öring han behöver för stekpannan.

Högtid när posten kommer

Tre dagar i veckan kommer posten med brev till Öjvassla.

– Då är det högtid. Tänk vilken fin service!

Nysäter och den alltid glade Leo får många besök, såväl sommar som vinter.

– Jag har gjort i ordning en koja med eldstad där vilken vandrare som helst får övernatta gratis i all enkelhet och det är det många som gjort.

Tystnaden, nu på vintern är påtaglig. I nordost bildar Vedungsfjällen i Härjedalen fond och i väster syns Sälenfjällen.

– Där finns det minsann ström säger Leo, tre av backarna lyser hela nätterna.

Batteri driver TV:n

Leo har ingen längtan efter ström heller. Den lilla ström han behöver producerar han själv med hjälp av ett elagregat. Strömmen laddas ner i ett i ett batteri som driver den lilla TV:n och laddar mobiltelefonen.

Leo är sjukpensionär sedan några år. Leo har haft ett av de farligaste jobben i gruvan, han har varit skrotare. En skrotare tar bort löst berg från vägar och tak sedan malmen brutits.

– Där hände inga olyckor, men när jag studerade efter nedläggningen i Falun ramlade jag och bröt benet så illa att jag blev sjukpensionär. Så det kan bli!

Leo Einarsson har följts av nedläggningar .

Det började i Vassbogruvan, som ligger nordväst om Idre. Där tog blyet slut och gruvan lades ner.

Leo fick sedan jobb i Norrland, Stekenjokk-gruvan som lades ner efter två år och Leo tog sin husvagn och drog till Garpenberg.

– och så kom det rykten i svang att även den gruvan skulle läggas ner så jag sökte och fick jobb i Falu gruva.

– En gruva som funnits i tusen år lägger dom väl inte ner tänkte jag. Det blev fem tunga år i en möjlig husvagn inne på gruvområdet innan även den gruvan lades ner. Längtan hem till Norra dalarna kändes varje dag.

– Då fick jag studera på miljö och vattenvårdslinjen i Leksand i två år. Det var då jag bröt benet.

Företaget Stora försåg Leo med en liten "fallskärm" så han kunde plugga. Inget ont som inte har något gott med sig. Genom att Leo fick sin sjukpension kan han nu vistas nästan all sin tid på sitt älskade Nysäter.

Vintertid är det snöskoter, vedhuggning och snöröjning som gäller. På sommaren är det många vandringar och mycket bärplockning.

– Du kan inte förstå hur mycket jag uppskattar ljuset och den vita snön här, sedan jag under hela mitt yrkesverksamma liv vistats nere i gruvorna.

Nere på byn, i Särna tyckte en och annan att Leo blivit lite "insnöad" däruppe på Nysäter.

– Då åkte jag till Kina och vandrade på kinesiska muren. Sedan dess är det ingen som kallat mig insnöad.

Diskriminerad utan dator

Nu på vintern är TV:n och radion som går på batteri, ett stort sällskap.

– Jag är sportintresserad och lyssnar mycket på radio Dalarna och radio Jämtland.

Men Leo är förbaskad på radio Dalarna.

– Dom diskriminerar oss som inte har dator. Hur skulle jag kunna ha en sån där dator här uppe på Nysäter? När det är sportfrågan skall man lämna svaren via datorn, det duger inte att man ringer. Diskriminering, det är vad det är. Och så är det alldeles för mycket utländsk musik. Då rattar jag in radio Jämtland i stället, dom hörs bättre också.

Detta är det enda som upprör hedersmannen Leo Einarsson på Nysäter.

Mats Larsson / Dalademokraten

Gör gärna en utflykt till Öjvassla och skida upp till Nysäter.

Rasta i raststugan eller hyr in dig i Leos fantastiskt fina gäststuga över natten. Eva och jag funderar själva på att göra en skidtur upp till Nysäter i vår.

Det vill säga det om Leo kommit över malören när Eva gick på "myrspän- gen" och vill ta emot oss.

Hans

Visthusbod på Nysättersvallen

Vädjan till vandraren!

Varsamt far i bygd och mark! Skada icke kädig bark, riv ej björkens vita hud, stör med skrån ej skogens ljud! Bort med skräp och matsäcksrester! Ståda efter Er,

I gäster i naturens helgedom! Skövla icke blad och blom! Tänd ej eld - men om Du tänder, släck var glöd i kol och bränder! Låt och bli att simpelt rita plank och vägg med kniv och krita. Skona det som annans är akta allt som minnen bär!

Karl-Erik Forsslund 1915

**Ska du renovera ditt hus?
Bygga till? Bygga om?
Byta tak?**

**Du vet väl att du kan få ROT-bidrag
med 50% av arbetskostnaden!
Intresserad?**

Vänd dig med förtroende till
Idre Data & Bygg
Stig-Arne Rolfsson

Ring 070 2365122
alt.0253 20493

Mer info samt ref.objekt se:
<http://www.idredatabygg.se/bygg.htm>
e-post: sar@idredatabygg.se

Fjätervålen

- toppen i Idrefjällen!

IDREPASSET

Områdeskortet som gäller både på Idre Fjäll och Fjätervålen ger dig tillgång till 59 pister!

LADDA SKIDPASSET

på www.fjatervalen.se och ge dig direkt ut i backen!

VÄLKOMMEN TILL BACKEN!

317 meters fallhöjd, toppen 1002 m.ö.h, 18 nedfarter, längsta nedfart 3000 meter, barnområde med snäll lutning.

Öppet dagligen från 10 december t.o.m. 15 april.
Onsdagskvällar öppet till 19.00

SKIDSKOLA

Ännu roligare i backen!

SKIDSHOP

Försäljning, uthyrning och skidverkstad

NÄRLIVS

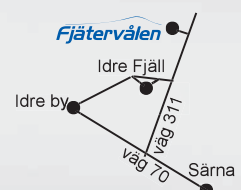
Här finns allt för middagen och lite till...

LÄNGDSPÅR 20 km prepareras

Spårspansorkort köps i Skidkortskassan

www.fjatervalen.se

Fjätervålen	0253-211 40
Stugbokning	211 43
Skidshop	211 41
Skidskola	212 06
Värdshus	212 74

Fjätervålen Värdshus

Dagens lunch och à la carte

After Ski framför brasan

Viltafton och Tacobuffé

Boka bord till kvällarna 0253-212 74

Föreningsnyheterna

Hej go vänner, nu är vintern här igen!

Det har varit en bra sommar som jag upplevt det, en lagom blandning av sol och regn, som har gett oss möjligheter till olika aktiviteter.

I föreningen har vi kunnat använda tiden till att åtgärda de kända vattenskador som har visat sig i stugbyn.

(Stäng aldrig av vattnet med huvudkranen ute, utan att först kontakta föreningen).

En gallring av träd i stugbyn har genomförts liksom rensning av sly efter Kringelfjordsvägen och vid området kring "nyårsbrasan" har rensats och gett en öppning ned mot Dalälven.

Stort tack till de medlemmar som medverkat till detta. Stockarna har hämtas för transport till sågverk för bearbetning, och vilka kommer att ekonomiskt gottgöra föreningen för detta.

Ris som hopsamlats kommer att hämtas för "flisning" så snart tillfälle ges. Årets föreningsstämma genomfördes som planerat och vi räknade in 58 närvarande, vilket kan bedömas som rekord.

Sammanfattningsvis föredrogs under stämman förutom den ekonomiska redovisningen, även frågor om våra driftsenheter (reningsverk, vattenverk och pumpstationer), som fungerat väl.

Vi har även noterat att vår lokala återvinningsstation, fungerar allt bättre vilket vi tackar för. Sorteringen kan dock fortsatt förbättras.

Dalelvsbyn AB som gick i konkurs den 1 november 2010 med obetalda medlemsavgifter, har nu genom konkursförvaltaren reglerat sin skuld jämte ränta.

Beträffande den nya ägaren så råder fortfarande en tvist med föreningen angående medlemsavgifter och andra åtaganden för fastighetsägaren.

Vidare information om stämman, bokslut, inkomst-utgiftstat etc. har du som är medlem fått som bilaga med denna tidning.

Vi går nu mot en ny vinterperiod som vi hoppas ska ge oss såväl snö som kyla – men i en mer balanserad nivå än föregående år – samtidigt som vi önskar Er alla en givande säsong.

NYÅRSBRASAN

Till sist – glöm inte bort nyårsbrasan som vi tänder kl 17.00 även i år. Vi umgås, grillar korv och skålar med ett glas glögg. Mycket välkomna!

Rolf Lindberg
Ordförande

Spårrallarna innan arbetspasset. Foto H.Forslund

SKIDSPÅREN

På fredagen före årsmötet hade "På Spåret Gruppen" med Per Axel Persson i spetsen samlat ihop 13 arbetsvilliga "rallare" (12 st. på bild + undertecknad som fotograferar).

Den här gången var det milspåret som rensades från sten, träd/sly samt att vi byggde och reparerade klappbroar över sankmark. Ju jämnare och torrare spår, ju tidigare kan vi börja spårlägga.

ÖPPNA SPÅR FRÅN JUL- OCH NYÅRSHELGEN?

Tre och fem km-spåret hoppas vi kunna hålla öppet från julhelgen om kung Bore bara låter det snöa tillräckligt.

Milspåret skall vi i mån av resurser försöka hålla öppet från januari och framåt så länge det bär.

INGA TÄVLINGSSPÅR.

Vi har av naturliga skäl inte samma ekonomiska möjligheter att hålla spåren i perfekt skick alla dagar som skidanläggningarna. Vi har t.ex. inte möjlighet att köra upp spåren direkt efter snöfall. I första hand så prioriteras 3 och 5 km spåren. Milspåret får väl mer ses som ett "turäkningsspår" än ett träningspår. Här får man räkna med att man kan få "skidspåra" i någon dm snö emellanåt.

SKOTERFÖRBUD I SPÅRADE SKIDSPÅR.

Naturligtvis kör vi inte skoter i skidspåren. Men är spåren ej uppkörda så kan det naturligtvis vara bra om det i alla fall finns ett skoterspår att åka i. Gäller speciellt milspåret.

Skidbron över Byggningsån är skyltad med skoterförbud. Det gäller dock skidspåren. Själva bron får överfaras om man direkt avviker från spåret när man kommer över.

Nybyggd klappbro över blötmyr. Foto H.Forslund

Stor-Pär Svenska kunde inte komma så vi fick ta saken i egna händer. Foto H.Forslund

Mer föreningsnyheter på sid. 26

Brasudden öppnar en verkligt vacker vy efter röjning

BRASUDDEN

De otroligt flitiga bröderna Stig och Kurt Pettersson har förutom att ha slyröjt efter Kringelfjordsvägen och gallrat skog på den samfällda marken, nu i höst även tagit sig an "Brasudden" bakom vattenverket vid stugbyinfarten.

Vid årsstämman 2010 framkom önskemål om att göra brasudden till en barnvänlig park som kunde vara ett nära utflyktsmål för barnfamiljer och naturligtvis även i fortsättningen en självklar samlingsplats för boende i området när vi tänder nyårsbrasan. Kanske även framledes en fin träffpunkt och mötesplats framför allt sommartid, kanske med första maj och midsommarfirande, vem vet?

VACKERT LÄGE MED FIN UTSIKT

Nu är en stor del av ytan röjd och en lagom mängd vackra björkar sparade. Utsikten ner över älven och öarna blev minst sagt fantastiskt fin! (Se bilden ovan)

ARBETSGRUPPEN OCH FRIVIL- LIGKÅREN "PARKFÖRVALTARNA"

Intresset för att göra området ännu mera barnvänligt och trivsamt var stort bland de vi talade med i samband med årsmötet. Stig Petterson tyckte vi skulle smida medans det så kallade "järnet" var varmt. Vi var ett litet gäng på sex personer som tittade närmare på vad som kan tänkas vara några första steg att göra vårt område ännu mera attraktivt. Vi hade säkert blivit betydligt fler om fler hade blivit informerade.

BLI MED I FRIVILIGKÅREN "PARKFÖRVALTARNA".

Absolut inte betungade eller på något sätt tvingande. Du anmäler bara ditt intresse och lämnar namn, e-postadress och mobilnummer till oss.

När vi funderar på att göra en insats så mejlar och SMSar vi till alla som anmält sig.

Är du då uppe i Kringelfjorden och känner att du har tid och lust så

dyker du upp på mötesplatsen. Alltså inget som helst tvång i utan du visar i första hand ditt intresse för ett ännu trivsammare Kringelfjorden.

Ju fler medlemmar ju större är chansen att i alla fall vi blir några stycken när det behövs.

E-posta din intresseanmälan med namn, E-postadress och mobilnummer till:

info@kringelfjordens-stugby.se (Även ni som redan har anmält er. dvs: Kurt, Birgitta, Paul, Lena, Gunilla och Hans).

Tre idéprojekt finns i dag:

1. BRASUDDEN:

A. Skapande av naturskön parkmark med ett vackert björkbestånd och naturligtvis vacker utsikt över älv och öar att vila ögonen på.

B. Enklare lekplats= sandlåda, godkända gungor och klätterställning.

C. Bänkar och bord för picknick (och trötta föräldrar)

D. Regnskyddat vedförråd vid slogboden.

E. Jämna till "båtilläggsrampen" för att göra det lättare att backa ner med båttrailer/släpvagn till sjön.

F. Båtvänlig strandlinje (ev. båtbrygga) för att göra det lättare att ha båt vid stranden.

G. Varningsskyltar.

"Vatten/Elledning" vid vattentäckten vid ön och "sjösättningstrampen". (Ankare har fastnat i ledningarna).

H. Iordningställa en boulevplan.

I. Stänga av grusgropen.

2. BADPLATSEN:

Badplatsen vid Fiskartorpsviken vid Kringelfjordsvägen som Seved Ebers och jag för 20 år sedan anlade är tänkt att förbättras:

A. En bredare och längre sandstrand anläggs.

Detta i och med att strandskogen renas ut och moss/jord/gräslager skalas av. Högarna sedan tidigare och tillkommande avskalning läggs ut på Brasudden.

B. Tydlig badskylt av EU-standard (samma typ som vägverket använder) uppsattes vid nedfarten till badet.

3. PULKABACKE

Vid årsmötet 2010 framkom önskemål om en pulkabacke inom området.

Området runt den lilla ravinen ned från Näverbäcksvägen mot Stortjärnsringen föreslogs vara lämplig. Birger Ormset vars tomt ligger i direkt anslutning till den föreslagna pulkabacken har varit föreningen behjälplig med att rensa bort en del träd i backen.

På sikt (kanske) vi kan ha en timers-tyrd belysning i backen. Det gäller då att hitta en lösning där vi inte behöver köpa ett eget el-abonnemang bara för detta ändamål, vilket skulle bli oförsvarligt dyrt.

Allt vi gör för att försköna och förbättra inom Kringelfjorden gör området ännu mer attraktivt och dessutom ökar värdet på våra fastigheter.

BLI TIVSEL-SPONSOR I KRINGELFJORDEN

Vi behöver bänkar, bord, lekutrustning etc. till Brasudden. Har du eller ditt företag möjlighet att bidra så hör jättegärna av dig. Du eller ditt företag hedras med att finnas med på vår "trivselsponsor-platta" som vi sätter upp på infotavlan vid infarten till Brasudden. Hör gärna av dig så snart som möjligt så kanske vi hinner ordna fram lite bänkar och bord redan till den sedvanliga korvgrillningen med varm saft och glögg på nyårsafton.

VILL DU FÅ FÖRENINGSMEDDEL- LANDEN VIA MEJL/SMS?

Vi funderar på att skicka viktiga meddelanden som berör dig som medlem via gruppmejl och/eller grupp-SMS.

Det kan t.ex. gälla driftstörningar i VA-nät, vägar, renhållning etc. Meddelanden från kommun, skogsbolag samt andra viktiga händelser och nyheter som kan beröra dig som fastighetsägare i Kringelfjorden.

SMS verkar i dagsläget vara det effektivaste sättet att nå så många medlemmar som möjligt i realtid när det gäller brådskande meddelanden som t.ex. vattenläckor/frysckador, framkomlighet på vägar etc. Andra meddelanden skickas lämpligen med E-post och läggs ut på hemsidan.

OBS.

För att vara med på mejl/SMS-listan så mejlar du din E-postadress samt mobilnummer till:

hans.forsslund@bergodahl.com

SKOGSAVVERKNING I KRINGELFJORDEN

Förutom den småskaliga gallring som föreningen gör för att öppna upp området kring bebyggelse och vägar så har avverkning skett efter skidspåret vid St. Blankvattentjärn. En avverkning efter vad jag kunnat se skett med varlighet, både vad gäller skidspår och natur. Dvs. Om man inte kommit tillbaka till platsen och markerett sedan vårt besök.

VIKTIGT • VIKTIGT

Skogsavverkning som direkt berör Kringelfjordens fritidsområde.

Två områden kommer att avverkas: Ett område uppe vid tomtområdet och ett som direkt påverkar stugbyn.

Området vid Tomtområdet

Området sträcker sig från gamla hygget vid infartsvägen och upp mot "Lilltjärn" vid tomtområdet.

Området vid Stugbyn

Ett område som direkt påverkar stugbyn. Området ligger mellan Österdalälven - Kringelfjordsvägen - Byggningsån - Stugbyn.

Området som skall tas vid stugbyn är det som har mest påverkan för oss. Detta då det gäller vårt närmaste ströv, motions- och rekreationsområde.

Stora Enso har haft ett områdesgenomgång med en representant för föreningen, Enligt stora Enso kommer miljöhänsyn tas.

Avverkning efter milspåret. Foto H.Forsslund

LÄMNA DINA SYNPUNKTER

Beställ Stora Ensos hyggesplan med kartskiss och kom in med din synpunkt till föreningen för vidarebefordran till Stora Enso.

Du beställer enklast via E-post: hans.forsslund@bergodahl.se

Har du inte E-post så kan du ringa Hans på 070-683 78 44.

VIKTIGT

Du har framt till den 29 november att inkomma med dina synpunkter till föreningen för vidarebefordran till Stora Enso.

OBS. Glöm inte att skriva ditt namn, hemadress, telefon hem/mobil, E-postadress och fastighetsbeteckning för din fastighet i Kringelfjorden.

EN RIKTIG HÄRLIG VINTERSÄSONG

- önskar jag Hans och styrelsen dej och de dina.

Besök gärna vår hemsida för fortlöpan information.

www.kringelfjordens-stugby.se

hemma

Det kompletta Bygg- och Järn-
varuhuset med de BÄSTA priserna!

SPECIALISTER PÅ HEM • KÖK • TVÄTT

I våra varuhus hittar Du allt
från grund till skorsten!

ALLTID BRA ERBJUDANDEN!

BYGGMATERIAL • FÄRG
KAMIN • KÖK • BADRUM
FÖNSTER • DÖRRAR • KYL
SPIS • DISK • TVÄTT • TORK
FRYS • VÄRMEPUMP

PÅLPOSTEN

ALLT FÖR KÖKET
OCH TVÄTTSTUGAN

Vi hjälper dig
hitta rätt produkter
som ger dig rent hus,
rena kläder och ett
trivsamt hem!

FÄRG FRÅN NORDSJÖ!

Idre BYGG & JÄRN

TEL: 010-471 96 00

 BOLIST

När du handlar hos oss får du alltid låna släpvagn gratis.

ABRIS SJÖ & SNÖ — butik och service — torget SÄRNA

Husqvarna
YAMAHA

*Snöskoter, fyrhjulingar,
släpvagnar, båtar, båtmotorer,
motorcykel, motocross, moped,
trädgårdsmaskiner, tillbehör
samt service och reparationer.*

Kom in och se
2012 års modeller

Yamaha
XRIDE153

Den obarmhärtige.

Nyhet!

**HUSQVARNA
ST268EPT**

En av Husqvarnas kraftfullaste snöslungor för hantering av stora och tunga snödrivor eller i svår terräng. Banddriften gör det lättare att ta sig fram i snön jämfört med hjul.

Rek cirkapris:

29.900:-

ABRIS SJÖ & SNÖ

Since 1981

MORA 0250-59 35 00 LEKSAND 0247-346 32 SÄRNA 0253-100 10